

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ)

ครั้งที่ ๒๗

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๔๐ นาฬิกา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : วัน
นี้มีสมาชิกมาร่วมการประชุม ๑๓๙ คน
ครบองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าจะได้
ดำเนินการประชุมทำหน้าที่ร่างรัฐธรร
มนูญต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธาน
จะแจ้งต่อที่ประชุม สำหรับวันนี้ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ หัวข้อระเบียบ
วาระ ซึ่งคณะกรรมการระเบียบวาระ
เสนอ

๑๑. รัฐสภา ๑๑.๘ หลักเกณฑ์
และวิธีการเลือกตั้ง จะบัญญัติไว้ในรัฐ
ธรรมนูญ หรือจะให้เป็นไปตามกฎหมาย
ว่าด้วยการเลือกตั้งฯ หรือจะกำหนดบาง
ประการไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกนั้นให้
เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ
ได้มีอยู่ ๓ ประการด้วยกัน จึงขอเชิญ
ท่านอภิปรายได้

ผลสำรวจโทบรรลือ เรื่องตระกูล:
คณะ กรรมการ ระเบียบวาระ เสนอ ว่า
หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง จะบัญญัติ
ไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจะให้เป็นไป
ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ หรือ
จะกำหนดบางประการไว้ในรัฐธรรมนูญ
นอกนั้นให้ เป็นไป ตาม กฎหมาย ว่า ด้วย
การเลือกตั้งฯ กระผมใคร่ขอประธาน
กราบเรียนว่า โดยเฉพาอย่างยิ่ง
ประเทศไทยได้มีการปกครองที่เรียกกันว่า
ราช ฎร ใช้ อำ นาจ อธิปไตยโดยผู้แทน
ราษฎรนั้น พระมหากษัตริย์ทรงใช้
อำนาจนิติบัญญัติด้วยความแนะนำและ
ยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้
แทน ราษฎร ก็ ประกอบ ด้วย สมาชิกสภา
ถ้าเป็นสภาเดี่ยว แต่ว่ามีสมาชิกสภา
สองประเภท สมาชิกประเภทหนึ่งก็
ราษฎรเป็นผู้เลือกตั้ง ส่วนสมาชิกอีก

LIRT

ประเภทหนึ่งก็พระมหากษัตริย์เป็นผู้ทรงแต่งตั้ง และถ้ามีสองสภา สมาชิกสภาสูงหรือที่เรียกกันว่า วุฒิสภา นั้น พระมหากษัตริย์ก็ทรงแต่งตั้งจาก สมาชิกสภาล่าง หรือราษฎรเป็นผู้เลือกตั้ง โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒ มาตรา ๘๔ จึงมีข้อความบัญญัติเอาไว้ว่า ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทน นี่ก็เป็นบทบัญญัติซึ่งได้เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่กระผมได้กล่าวถึงนั้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ ก็ได้กำหนดไว้ให้มีสองสภา ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาเดียว นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๘๕ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ ว่า วิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงอาจกล่าวได้ว่า หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ว่า จะมี สภาเดียว หรือ มีสองสภาก็ตาม ไม่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเลย ตรงกันข้ามกลับบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า หลักเกณฑ์และวิธี

การเลือกตั้งให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑๗ และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๓๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๐ มาตรา ๓๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๘๔ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๔๖ เทียบกันกับการออกเสียงเลือกตั้ง ในระหว่างประเทศไทยที่มีรัฐธรรมนูญมา กับในต่างประเทศก็ปรากฏว่า การออกเสียงเลือกตั้งในต่างประเทศบางประเทศ เช่น ในประเทศเบลเยียม ก็ได้บัญญัติเอาไว้ในกฎหมายลงวันที่ ๗ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๓ ว่า พลเมืองชายทุกคนซึ่งมีอายุ ๒๕ ปีขึ้นไป มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ ๑ เสียง แต่ว่าเพิ่มเติมให้แก่บุคคลบางชนิด ซึ่งปรากฏว่าวิธีการให้บุคคลบางจำพวกออกเสียงเพิ่มเติมอีก ๑ เสียง ดังที่ได้กราบเรียนมาแล้วนั้น ต่อมาก็ได้ถูกยกเลิกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๙ โดยให้บุคคลออกเสียงเลือกตั้งได้ ๑ เสียงเท่านั้น วิธีการออกเสียงเลือกตั้งสองต่อ ในประเทศฝรั่งเศส

ตามกฎหมายลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศ อิตาลี ได้มีกฎหมาย ค.ศ. ๑๙๘๒ กำหนดไว้ว่า บุคคลผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง จะต้องอ่านออกและเขียนได้ ดังที่กระผมได้กราบเรียนให้เห็นถึงความ เป็นมาใน ระหว่างการ ออกเสียงเลือกตั้ง ของรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย และ รัฐธรรมนูญของต่างประเทศบางประเทศ ดังที่ได้กราบ เรียบมา แล้ว นี้จะเห็นได้ว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ และ วิธี การเลือก ตั้ง สมาชิกสภา ผู้แทน ราษฎรใน ประเทศ ต่างๆ นั้นก็ได้บัญญัติเอาไว้ไม่เหมือนกัน ส่วนมากก็ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ เช่นเดียวกับประเทศไทย ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเลือก ตั้งไว้ใน กฎหมาย ว่า ด้วย การ เลือกตั้งฯ ทุกฉบับ ส่วนการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองชั่วคราวนั้นยังไม่ทันได้เริ่มใช้ จนกระทั่งต่อมา ประเทศไทยเราก็ได้มีการประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ กระผม จึงมีความเห็นว่าหลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกตั้งควร จะได้มีการ บัญญัติ ไว้ในรัฐธรรมนูญว่า ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือก

ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนตามแบบอย่างที่เคย บัญญัติไว้ แล้วใน รัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒ มาตรา ๕๔

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมวิธีการระเบียบวาระ) : ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญของประเทศไทยที่แล้วๆ มา ระหว่างข้าพเจ้ากับท่าน สมาชิกผู้มี เกียรติที่ อภิปรายเมื่อกัน เห็นจะมีแตกต่างกันนิด หน่อย เป็นความจริงว่ารัฐธรรมนูญก่อน พ.ศ. ๒๔๘๒ ทุกๆ ฉบับ ได้บัญญัติว่า หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งนั้นให้เป็น ไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ ก็ทำนองเดียวกับคุณสมบัติ ของผู้สมัครรับ เลือกตั้งก็เคยอยู่ใน กฎหมาย ว่า ด้วย การ เลือกตั้งฯ เช่นเดียวกัน แต่ที่กล่าวว่า ยังไม่เคยมีเลยที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติ หลัก เกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งไว้ อย่างมากก็ พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งท่านกล่าวในตอนจบว่า ได้บัญญัติภายใต้บังคับแห่ง รัฐธรรมนูญ นี้ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งให้เป็น ไป ตาม กฎหมาย ว่า ด้วย การ เลือก ตั้งฯ เกี่ยวด้วยส่วนนี้ ข้าพเจ้าจำเป็นจะต้อง ขอทบทวนความ จำ ของ ท่านที่เคย อ่าน รัฐธรรมนูญฉบับนั้นสักเล็กน้อย มาตรา ๘๖ แห่งรัฐธรรมนูญปี ๒๔๘๒ เขียน ว่า สมาชิกแทนประกอบด้วยสมาชิกซึ่ง ราษฎรเลือกตั้งมีจำนวน ตามเกณฑ์ ที่บัญญัติ

LIRT

ญาติไว้ในมาตรา ๘๗ พอขั้นต้นก็บอกว่ามีหลักเกณฑ์ตั้งวางไว้ใน มาตรา ๘๗ เพราะฉะนั้นหลักเกณฑ์นี้มีว่าอะไร ก็ต้องไปอ่านในมาตรา ๘๗ มาตรา ๘๗ มีว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนให้ถือเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามผลสำรวจสำมะโนครัว ครั้งสุดท้าย ๑ แสน ๕ หมื่นคน ต่อสมาชิกสภาผู้แทน ๑ คน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึง ๑ แสน ๕ หมื่นคน ก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในจังหวัดนั้นได้คนหนึ่ง ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกิน ๑ แสน ๕ หมื่นคนก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกเพิ่มขึ้นตามจำนวนราษฎรทุก ๑ แสน ๕ หมื่นหรือเศษของ ๑ แสน ๕ หมื่น นี้แหละท่าน คือ หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และซึ่งกรมการทะเบียนวาระไปบรรจุเอาไว้ในระเบียบวาระข้อ ๑๑.๔.๒ ซึ่งจะพิจารณาต่อไป เพราะฉะนั้นอย่างน้อยรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๒ ก็มีหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หลักเกณฑ์ อีกข้อหนึ่ง ซึ่งกำหนดไว้ตายตัวในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๒ คือในวรรคสองแห่งมาตรา ๘๖ ที่ข้าพเจ้าอ่านมาตอนแรกนั่นเอง วรรคสองอ่านว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรง และลับและ

วิธีรวมเขตจังหวัด ถ้าอ่านวรรค ๒ นี้แล้วมีถึง ๓ ประการ คือการเลือกตั้งต้องเป็น การ ลง คะแนน โดย ตรง ประการหนึ่ง เป็นการลงคะแนนลับประการที่ ๒ และโดยวิธีรวมเขตจังหวัดเป็นประการที่ ๓ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าอย่างน้อยรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๒ นี้มีแล้ว ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และไปขมวดลงท้าย ดังที่ท่านสมาชิกได้อ่านว่า ภายใต้บังคับแห่ง รัฐธรรมนูญ นี้ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้งฯ ก็หมายความว่าไปตกอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๘๖ มาตรา ๘๗ นั่นเอง เพราะฉะนั้นจึงขอทำความเข้าใจกับท่านสมาชิก ไม่ใช่จะแย้งท่านหรือกับความเข้าใจดูเหมือนจะคลาดเคลื่อนกันทีเดียว อาศัยเหตุที่รัฐธรรมนูญของเราเคยมีมาตั้งกล่าว และเข้าใจว่าปี ๒๕๕๕ ถ้าข้าพเจ้าเข้าใจไม่ผิด มีคล้ายคลึงกัน มีข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ สิ่งที่ไม่ใช่ร่างรัฐธรรมนูญ ผู้บัญญัติรัฐธรรมนูญประสงค์ให้เป็น การ ตายตัว แล้ว บัญญัติเลยในรัฐธรรมนูญ หาได้ทั้งไว้ให้เป็นไปตามความเห็นถูกเห็นชอบ หรือตามอารมณ์ของสภาในรุ่นหลังๆ ซึ่งจะไปกำหนดจำนวนสมาชิก เป็นต้นว่าให้มีทุกแสนคนหรือล้านคน หรือก็แสนคนก็กำหนดตามชอบใจ ด้วยการแก้รัฐธรรมนูญ

ภายหลังดังนั้นไม่ ส่วนเหตุผลในเรื่องที่ว่าควรประการใดนั้น ข้าพเจ้าจะขออภิปรายในภายหลัง แต่ข้าพเจ้าเห็นเป็นการจำเป็นเหลือเกินที่จะต้องกำหนดในบางประการเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนรายละเอียดวิธีปฏิบัติอะไรการลงคะแนนหรืออื่นๆ ที่อาจจะเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการไปตามกาลสมัยนี้ ก็เป็นการจำเป็นเช่นเดียวกัน ที่จะต้องให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้งๆ เพราะฉะนั้นเหตุผลในทางให้บัญญัติบางประการจึงไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้งๆ นั้น ข้าพเจ้าคิดว่าย่อมมีน้ำหนักกว่าที่จะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งหมดซึ่งกำหนดไม่ได้ กำหนดอย่างไรก็ไม่หมด ถ้าให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้งๆ ล้วนๆ ก็เป็นไปตามอารมณของสภาซึ่งข้าพเจ้ากลัวเสียเดี๋ยวนี้ก็ได้ ใครมีอำนาจอยากได้พวกมาก พวกในสภาไม่พอ คือไม่พออย่างท่วมท้นหรือไม่แน่ใจว่าจะคงเป็นพวกตัวเสมอไป ก็จะต้องโอกาสแก่รัฐธรรมนูญเอา พวกมา นั่งในสภากันเต็มสภาไปหมด หรือว่าจะจำกัดพวกฝ่ายค้านไปหมดตามอารมณ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้า คิดว่าใน ขณะที่เรา ร่างรัฐธรรมนูญ จิตใจเราบริสุทธิ์ จิตใจเราเป็นกลางอยู่ ขณะนี้เราไม่มีพรรค เรา

ไม่มีพวก ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราทำนี้เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม เราคิดว่าเราต้องตัดสินใจกำหนด บางประการ ให้แน่นอน ลงไปในรัฐธรรมนูญ ส่วนนอกนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งๆ

พลโท วิชัย พงศ์อนันต์ : สำหรับระเบียบวาระ ที่ได้ให้สมาชิก พิจารณา นั้นความจริงข้าพเจ้าอ่านๆ ดูซึ้งงงๆ เหมือนกัน แต่ว่าเมื่อได้พิจารณาและใคร่ครวญแล้วก็มีความเข้าใจเจตนารมณของกรรมการระเบียบวาระ โดยเฉพาะในเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งนี้ ความจริงก่อนที่เรา จะ พิจารณา เราควร จะทำ ความเข้าใจหรือรู้เรื่องเสียก่อนว่า คำว่าหลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกตั้งนี้มีอะไรบ้าง ข้าพเจ้าเองก็ได้พยายามอ่านกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ๖ ก็ได้เห็นในเรื่องใหญ่ ๆ เป็นต้นว่า ได้ มีการ กำหนดหน่วยเลือกตั้ง ผู้เลือกตั้ง วันเวลาเลือกตั้ง และมีเขตเลือกตั้ง นอกจากนั้นก็กล่าวถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้เลือกตั้ง นอกจากนั้นก็ กำหนด ถึงจำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดว่าจะมีจำนวน คนที่สามารถเลือกผู้แทนได้หรือถ้าเกินจำนวนนั้นไปอาจจะเพิ่มผู้แทนได้ก็คนอะไรทำนองนั้น นอกจากนั้นก็กล่าวถึงสิทธิเลือกตั้ง เรื่องการ

สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนกระทั่งคุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง และก็มีเกี่ยวกับเรื่องทะเบียนเลือกตั้ง มีการตรวจลงคะแนน ตลอดจนถึงการคัดค้านการเลือกตั้ง ตอนสุดท้าย ก็มีกล่าว ถึงเรื่อง การลงโทษ เพราะฉะนั้นหลักเกณฑ์อะไรต่างๆ เหล่านี้ซึ่งเราเห็นแล้วว่าส่วนมากเป็นกฎหมายเลือกตั้ง ๗ เป็นรายละเอียดซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนที่เราจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น โดยธรรมดาที่เป็นเรื่องใน สาระสำคัญ ซึ่งเห็นว่า ถ้าปล่อยให้ไปทำตามกฎหมายเลือกตั้ง ๗ แล้ว จะเป็นการเสียหายแก่รัฐธรรมนูญ เสียหายแก่ประเทศชาติ เพราะฉะนั้นจึงกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ที่เห็นมาคือรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ตั้งแต่เราได้เปลี่ยนแปลงปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๖๕ ช่วงเวลานั้น ก็มีกำหนดจำนวน ราษฎร ใน แต่ละ จังหวัด ที่มีการเลือกตั้ง ผู้แทน ได้กี่คนนั้น จำนวน เท่าใด นอกจากนั้น กำหนด เรื่องคุณสมบัติ ของสมาชิกภาพ แล้วต่อมาในสมัยที่สาม ก็กำหนดถึงวิธีเลือกตั้ง เช่นว่าราษฎรเลือกผู้แทนหมู่บ้าน แล้วผู้แทนหมู่บ้านก็เลือกผู้แทนตำบล แล้วผู้แทนตำบลเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันนี้เป็นเรื่องทีล่วงมาแล้ว แล้วต่อมาใน

รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ก็มีเพียง แต่ว่า กำหนดในเรื่องอายุ ของสมาชิกภาพแล้ว ก็ไม่ได้กล่าวถึงการเลือกตั้ง ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๖๕ ในมาตรา ๒๕ ก็ได้กล่าวถึงว่าวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยตรงและทางลับอย่าง ที่ท่าน สมาชิก ผู้ มีเกียรติได้กล่าว ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งท่านสมาชิกคนเมื่อก่อนก็ได้กล่าวแล้ว เพราะฉะนั้นเราก็สรุปได้ว่าในอดีตในรัฐธรรมนูญ ของเรานั้น ก็ได้มีกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งเหมือนกัน ถ้าจะพูดไปก็เป็นเรื่องรู้สึกว่าเป็นเรื่อง ออก จะไม่สู้สำคัญนักก็ได้ เช่นเป็นต้นว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยวิธีลับ หรืออาจจะว่าสำคัญก็ได้ แต่ส่วนนอกจากนั้นเรื่องจำนวนสมาชิกก็ดี เรื่องรายละเอียดอะไรต่างๆ นั้นความจริงมีการเปลี่ยนแปลง มีการแก้ไข ตามสถานการณ์ของบ้านเมือง ความเหมาะสม ซึ่งความจริงเราอยู่ในกฎหมายเลือกตั้ง ๗ แต่ว่าเฉพาะเรื่องสาระสำคัญนั้นอาจจะไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น ในปัญหา ข้อนั้น หรือ ใน ญัตติ ข้อนั้น ความจริงข้าพเจ้าเองก็ไม่ขัดข้องในการที่จะ กำหนด ไว้ บางส่วน ใน รัฐธรรมนูญ นอกจากนั้น กำหนดไว้ใน กฎหมายเลือกตั้ง ๗ แต่ว่าจะบ่งว่าหลักเกณฑ์และวิธี

การเลือกตั้ง จะ กำหนดไว้ในกฎหมาย
เลือกตั้งฯ ทั้งหมด ข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้อง
เพราะดูตามที่กำหนดมาแล้วจะเห็นมีสาร
สำคัญอยู่อย่างเดียวกันว่า เลือกตั้งโดยตรง
และโดยวิธีลับเท่านั้น และนอกจากนั้นก็
ไม่มีอะไรกำหนดไว้แน่นอน ข้าพเจ้ามี
ความเห็นเช่นนั้น

นายเดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์ :
กระผมเห็นว่าหัวข้อที่เราพิจารณาอยู่ นี้มี
ความเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เราพิจารณามา
ก่อน คือเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ออก
เสียงเลือกตั้ง เราได้ลงมติไปแล้วว่าคุณ-
สมบัติบางประการของผู้มีสิทธิออกเสียง
เลือกตั้ง และคุณสมบัติบางประการของผู้
มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เราได้ลงมติ
ไปแล้วว่าให้ ลงบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ ให้ไว้ในกฎหมาย
เลือกตั้ง ฯ กระผมคิดว่าปัญหาที่เรา
พิจารณา อยู่ขณะนี้มีความคล้ายคลึงกัน
กับเรื่องที่เราพิจารณากันมาครั้งก่อนๆ คือ
ว่าหลักวิธีการเลือกตั้งนั้น ถ้าพูดโดยทั่วไป
ไปแล้ว ก็เป็นวิธีการที่ประชาชนผู้มีสิทธิ
ออกเสียงเลือกตั้งจะออกความเห็น ว่า ใน
ชั่วระยะเวลาหนึ่งนั้นจะให้บุคคลผู้ใดบ้าง
เป็นรัฐบาล ถ้าหากว่ากฎหมายเลือกตั้งฯ
ที่เราจะมีขึ้น ในอนาคตนั้น ไม่อาจตีความ
แน่นอนได้ว่าประชาชนไม่มีโอกาสแสดง
ความรู้สึกของเขาว่า ในชั่วระยะเวลาหนึ่ง

ข้างหน้า ๓-๔-๕ ปี ผู้ใดจะมาเป็น
รัฐบาลนั้น วิธีการเลือกตั้งนั้นก็ไม่ใช่
วิธีการประชาธิปไตย ถ้าหากว่ารัฐ-
ธรรมนูญของเราในอนาคตจะ ไปบัญญัติ
ไปในทำนองที่ว่ารัฐบาลที่จะเข้าปกครอง
ในนามของประชาชน ชั่วระยะเวลา หนึ่ง
นั้นไม่เป็นรัฐบาล ซึ่ง ประชาชนให้ความ
เห็นชอบมาด้วยแล้ว กระผมก็คิดว่า
รัฐธรรมนูญของเราควรจะพยายามปรับ
ปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือว่ารัฐ-
ธรรมนูญของเราฉบับใหม่นั้น ควร จะมุ่ง
บัญญัติ หลักสำคัญ บาง ประการ ที่จำเป็น
อย่างยิ่งต่อการให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของ
ประเทศได้แสดงออก ถึงความรู้สึกเกี่ยว
กับรัฐบาลในสมัยหนึ่ง ๆ นั่นก็คือว่าการ
เลือกตั้ง นั้น ก็ เป็นการเลือกตั้งโดยตรง
เป็นต้น หรือการเลือกตั้งนั้นจะต้องเป็น
การรวมเขต หรือ แบ่งเขตเลือกตั้งนั้น จะ
ต้องใช้วิธีการออกเสียงลับ ผมคิดว่า
หลักการ ๓-๔ ประการที่กระผมกราบ
เรียนมานี้ เป็น หลักการ สำคัญ ซึ่งเรา จะ
พิจารณาต่อไปในหัวข้ออื่น ๆ เป็นต้นว่า
จะรับสมัครอย่างไร จะลงโทษผู้สมัคร
อย่างไร ผู้สมัครอย่างไรจะเสียสิทธิไป
หรือจะสมัครที่ใด จะเปิดลงสมัครเมื่อใด
จะคัดค้านในศาลอย่างไร เป็นต้น นั้นเป็น
รายละเอียด เป็นเรื่องไว้ในกฎหมาย
เลือกตั้ง ฯ เพราะว่าเรื่องเหล่านี้จะ

LIART

เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ ตามสถานการณ์ และอีกประการหนึ่ง กระผมใคร่จะกราบเรียนต่อสภานี้ก็คือว่า การบัญญัติถึงเรื่องการเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการรับรองสิทธิของประชาชน อย่างหนึ่ง เป็นการรับรองให้มั่นคงว่า รัฐธรรมนูญนั้นเป็นแม่บทกฎหมายสำคัญของประเทศ ไม่มีผู้ใดแม้แต่ทรงอิทธิพลใดในสมัยหนึ่ง สมัยใด จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่ได้ตามใจชอบ จะเปลี่ยนแปลงยากหรือง่ายก็สุดแล้วแต่กรณี แต่ที่ว่าก็ยากกว่ากฎหมายธรรมดาในประเทศไทย เพราะว่าเป็นการให้ประกัน ต่อ ประชาชน ชาวไทย ว่า หลักการ สำคัญ ในการออก เสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นไปตามกฎบัตรสหประชาชาติ ที่ว่า จะต้องเป็น free equal, universal เหล่านี้ เป็นต้น ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญไทย เพราะฉะนั้น กระผมถึงว่าการที่เราจะลงมติ อย่างไรในวันนั้น เป็น การรับรองสิทธิของประชาชนไว้อย่างหนึ่งในเรื่องการปกครองประเทศ กระผมใคร่จะสรุปในตอนท้ายว่า หลักการสำคัญ ซึ่งได้แก่การออกเสียงลับ ออกเสียงโดยตรงแล้วก็มี การแบ่งเขตหรือรวมเขตนั้น ควรจะ กำหนด ไว้ ในกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ ขอเสนอไว้ในกฎหมายเลือกตั้ง ฯ

พันเอก พงศ์ เกษะนันท์ : กระผม

รู้สึกมีความข้องใจในศัพท์บางคำ ใคร่ขอความแจ่มแจ้ง จาก คณะ กรรมการ จักรเย็บวาระ คือคำว่า “หลักเกณฑ์” “หลักการ” และ “กฎเกณฑ์” เหมือนกันหรือว่าแตกต่างกันอย่างไร

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมการเย็บวาระ): คำว่าหลักเกณฑ์นั้นเป็นคำใช้มาในรัฐธรรมนูญทุกฉบับตั้งแต่ต้นมา ที่เรามีรัฐธรรมนูญ ที่มีการเลือกตั้งมาก็คงบัญญัติทำนองเดียวกันว่า หลักเกณฑ์ และ วิธีการ เลือก ตั้ง ให้ เป็น ไป ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ บ้าง บอกว่าภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญนี้ หลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ บ้าง กรรมการก็เห็นว่า คำว่า “หลักเกณฑ์” นี้ใช้กันมานานเหลือเกินแล้ว กรรมการก็ไม่ได้รับสารภาพไม่ได้ ไปคิดถึงว่า “กฎเกณฑ์” ไม่ได้คิดไปถึงคำว่า “หลักการ” แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เมื่ออุทกถามในปัจจุบันทันด่วนนี้ ข้าพเจ้าในฐานะส่วนตัวคิดว่า เพราะในกรรมการเราไม่ได้พูดกันก็คิดว่าคำว่า “หลักเกณฑ์” นี้ ก็หมายความถึงขอบเขตหรือหลักสิ่งใดที่เรายึดถือเป็นหลักที่จะโอนเอนไปไม่ได้ เรียกว่า “หลักการ” เห็นจะมากไปนิดหนึ่ง เพราะว่าหลักการนั้นกว้างกว่าหลักเกณฑ์ เป็นต้นว่า การเลือกตั้งโดยตรง ข้าพเจ้าก็คิด

ว่าเป็นหลักเกณฑ์อย่างหนึ่ง เพราะเป็น
หลักผูกไว้ไม่ให้กระดก กระดิก และเป็น
เกณฑ์ซึ่งคนจะเลียงมิได้ บอกว่าราษฎร
๑ แสน ๕ หมื่นคน ต่อผู้แทน ๑ คนนั้น
ก็ทำนองเดียวกัน จะเรียกว่าหลักเกณฑ์
หรือกฎเกณฑ์ ทำความเข้าใจว่า เป็นสิ่ง
ที่ผูกมัดเป็นสิ่งที่ฝ่ายบริหารก็ดี ฝ่ายนิติ
บัญญัติก็ดี จะก้าวล่วงเสียมิได้ แล้วละก
นี้คือความหมายหลักเกณฑ์ในที่นี้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ: เมื่อ
ไม่มีท่านผู้ใดอภิปรายต่อไปแล้ว ข้าพเจ้า
ขอมติต่อสภาว่า หลักเกณฑ์และวิธีการ
เลือกตั้ง ผู้ใดเห็นว่าควรจะบัญญัติไว้ใน
รัฐธรรมนูญ โปรดยกมือขึ้น

(ไม่สมาชิกยกมือ)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ: ท่าน
ผู้ใดเห็นว่าควรให้กำหนดเป็นไปตามกฎ
หมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ โปรดยกมือขึ้น
(มีสมาชิกยกมือ ๑๓ คน)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ: ท่าน
ผู้ใดเห็นควร กำหนด บาง ประการ ไว้ใน
รัฐธรรมนูญ นอกนั้นให้เป็นไปตามกฎ
หมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ โปรดยกมือขึ้น
(มีสมาชิกยกมือ ๑๐๖ คน)

ประ ธาน สภา ร่าง รัฐ ธรรมนูญ :
ฉะนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง
จึงกำหนดบางประการไว้ในรัฐธรรมนูญ
นอกนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการ

เลือกตั้ง ฯ

ระเบียบวาระต่อไป ๑๑.๕ ถ้ากำ
หนดไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งหมด หรือเพียง
บางประการ ๑๑.๕.๑ จะให้เป็นการ เลือก
ตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม เชิญอภิปรายได้

หลวงประกอบนิติสาร : ในความ
คิดของข้าพเจ้าคุณและโทษของการเลือก
ตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมนี้มีเอกประการ
การเลือกตั้งโดยตรงหมายความว่าผู้มีสิทธิ
ออกเสียง ลงคะแนน เลือกตั้ง นั้นมาลง
คะแนน เลือกสมาชิกสภา ที่เดียว ดังที่เรา
ได้เห็น ๆ กันมาในตอนหลัง ส่วนการ
เลือกตั้งโดยอ้อมนั้นเป็นไปในทำนองการ
เลือกตั้งครั้งแรกที่มีใน ประเทศไทย หลัง
จากรัฐธรรมนูญฉบับถาวร พ.ศ. ๒๔๗๕
คือมีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลเสียชั้นหนึ่ง
ก่อนแล้วเอาผู้แทนตำบลนั้นมาออกเสียง
ลงคะแนน เลือก ตั้ง สมาชิก สภาผู้แทน
ราษฎรอีกชั้นหนึ่ง ท่านผู้ที่ยังจำความ
เก่า ๆ ได้คง จะจำได้ว่า การเลือก ตั้งโดย
อ้อม คือหมายความว่าเลือกผู้แทน
ตำบลเสียชั้นหนึ่งก่อนนั้นมี เพียงครั้งเดียว
ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้นเท่านั้น และบาง
ท่านหรือทุกท่าน ก็อาจจะเคยได้ยินได้ฟัง
คำที่คนมักชอบปรารภกันว่า ตั้งแต่เรา
มี สภาผู้แทนมา สภาไหน ๆ ก็สู้สภาแรก
รุ่นแรกไม่ได้ บางคนก็เสียสติใจว่าการ
เลือกตั้งที่เราควรจะ เห็นดี เห็นชอบ นี้

LIART

คือเลือกตั้งทางอ้อม ก็เป็นความจริงอยู่ที่สภานั้น หมายความว่า สภา รุ่นแรกไม่มีการอลเวง พูดจากันเรียบร้อยไม่มีการข่มขู่รัฐบาล ไม่มีการชี้หน้าชี้ตาทำนุ ประธาน ไม่มีการจุกตลกกระซอกกัน ออกไปจากสภา ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปอย่างผู้ดี แต่ส่วนรุ่นหลังนี้ยังวิวัฒนาการมากเข้าๆ แล้วเราเห็นดาวร้าย เราเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้นในสภา เพราะฉะนั้นบางคนเลยไปเหมาเอาว่า เหตุที่เป็นดังนั้นเพราะวิธีการเลือกตั้งผิดกัน คือเดิมเป็นทางอ้อม ตอนหลังเป็นทางตรง แต่ในความคิดของข้าพเจ้า ๓ คิดว่า การที่เรามีสภาซึ่งเลือกตั้งโดย ทางอ้อม เพียง ครั้ง เดียวหนเดียว และสภานี้เป็นสภาที่ดี ไม่มีเสียชื่อเสียง อะไร ยังหา เป็น ข้อ พิสูจน์ ไม่ว่า การ เลือกตั้งโดย อ้อมนั้น จำเป็นจะต้องดีกว่าการเลือกตั้งโดยตรง ถ้าเราจะมองวิธีการ เลือก ตั้ง โดยใกล้ชิด ยิ่ง ขึ้น เราก็ จำเป็น ต้อง วาด ภาพว่า การ เลือก ตั้ง นั้น ถ้าเป็นทางอ้อมทำกันอย่างไร โดยตรงทำกันอย่างไร ซึ่งทั้ง ๆ ที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ทั้ง หลาย ได้ ทราบ ที่ อยู่ แล้ว ข้าพเจ้าก็จำเป็นต้องวาดภาพอีกครั้งหนึ่ง วาดภาพว่าในการเลือกตั้งโดยทางอ้อมนั้น เพราะมีการเลือกตั้งผู้แทนตำบล ผู้ออกเสียง ลง คะแนน คือ หมายความว่า อย่าง

ราษฎรจะเป็นทุกคน หรือไม่ทุกคนก็ตาม ก็ย่อมมีโอกาส ที่จะ วินิจฉัย ผู้แทนตำบล ของตนได้โดยใกล้ชิดกว่ารู้จักประวัติดีกว่า รู้จักสมรรถภาพ รู้จักภูมิปัญญาอะไรของผู้แทนตำบล ซึ่งเขาจะมอบความไว้วางใจให้ ไปลงคะแนนเสียงเลือก ตั้งผู้ แทน จัง หวัคหรือผู้แทนสภาอีกชั้นหนึ่ง เพราะ ฉะนั้นประโยชน์ทางใดก็ได้ ก็คือว่า ราษฎร วินิจฉัย ได้ดีกว่า ว่า จะเอาใครเป็นผู้เลือก ผู้แทนราษฎรอีกชั้นหนึ่ง เพราะว่าการ ที่เลือกตั้งโดยตรงนั้นโอกาสที่ราษฎรจะ ใช้ ความวินิจฉัยให้ต้องแท้ว่า ผู้สมัครรับ เลือกตั้งนั้นเป็นใคร มาจากไหนมีประวัติ อย่างไรนี้ยากเต็มที ขริงการเลือกตั้งชนิด ที่ยอมให้ผู้สมัครมาจากไหนๆ ก็เข้ามา สมัครได้ โดยไม่มีข้อจำกัดว่าผู้นั้น จะต้อง มีภูมิลำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่ในจังหวัด ที่ตน สมัครนั้นเป็นเวลานานพอสมควร แล้ว ก็ยังเป็นกรยากที่ราษฎรโดยวิธีการเลือกตั้งโดยตรงที่จะเลือกเฟ้นผู้แทนราษฎรได้ โดยถูกต้อง แต่ปัญหาที่มีไต่อยู่แต่เพียง แค่นั้น ท่านประธาน ใครจะว่าข้าพเจ้า กล่าวคอมมิวนิสต์ก็ตามเถอะ ข้าพเจ้า กล่าวเมืองไทยกลายเป็นคอมมิวนิสต์ ไม่ ใช้กล่าวคอมมิวนิสต์จะมาย้าย ข้าพเจ้า กล่าวเมืองไทยจะ กลาย เป็น คอม มิว นิสต์ คุณและโทษที่เราควรจะมีมองในที่นี้ น่า จะมองว่าถ้าเป็นการเลือกตั้งโดยอ้อม ผู้

ที่หวังจะได้เห็นได้คืน ง่ายหรือยากกว่าการเลือกตั้งโดยตรง พุทกัณง่าย ๆ ว่า จะเอาเงินมาชั้กกัน จะมาให้สินค้าตสินค้ากัน ก็ตาม โดยซึ่งๆ หน้าก็ตามหรือจะแปลงร่างมาในผู้เป็นผู้มีบุญเพื่อทอดกรุณวัคนี้วัคนี้ เทียวสร้างศาลาหรือสะพานหรือทำน้ำที่นั่นที่นี้ ให้เกิดความนิยมในฝูงชน อย่างไหนจะง่ายกว่ากัน และเป็น การแน่เหลือเกินว่า ถ้าจำนวนคนน้อย ย่อมทำการทุจริตได้ ง่าย กว่า คนหมู่มาก เพราะทำคนหมู่มากนี้ แซ่ไปหมด บิต บังยาก อาจจะใช้เงินมาก ทำคนน้อย ข้าพเจ้าไม่ได้ตู่ถูกว่าผู้แทนตำบล จะเป็น คนเลวหรือไม่รักชาติ แต่โอกาสที่จะทำ ง่ายกว่า ขณะนี้เราก็ได้ลงมติไปแล้วว่า ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น จะต้อง มี มาตรฐานและคุณสมบัติ ซึ่งจะบัญญัติ กันต่อไปในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ จะต้องมีการศึกษา ถึงขั้น ที่จะ กำหนด ใน กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ หรือมีคุณสมบัติอื่นแทนการศึกษา เพราะฉะนั้น เมื่อขมวดตกลงไปแล้ว การที่ใครจะมาให้ สันนิบาตสภาตสินค้าบน แก่ราษฎรเป็น จำนวน ล้านๆ คน นอกจากเขาจะเป็นผู้รู้เรื่อง ความ เป็นไปของบ้านของเมือง รู้หน้าที่ ของราษฎรและหน้าที่ของผู้เลือกตั้งก็ขึ้น ไม่มากนักน้อย แล้วก็ยังเป็นจำนวนมหาศาลซึ่งใครจะบิตเบือน ก็เห็นจะยากกว่า

จะมีผู้แทนตำบลหรือผู้แทนอำเภอ หรือผู้แทนอะไรก็ตาม ที่จะมาดำเนินการเลือกตั้งในชั้นที่ ๒ เพราะฉะนั้นในความเห็นของข้าพเจ้าด้วยเหตุว่า ข้าพเจ้ายังไม่เชื่อว่าถ้ามีการเลือกตั้งสองชั้นจะได้ ดีกว่าชั้นเดียว ประการหนึ่งข้าพเจ้ายังเชื่อว่าการที่จะหันเหคน หมู่มาก นับ จำนวน ล้านๆ ยากกว่าที่จะหันเหคนจำนวนน้อยประการหนึ่ง และประการที่ ๓ การเลือกตั้งของเรา เป็น มา เกือบ จะเป็น ประวัติ ศาสตร์ เกือบจะเป็นประเพณีว่าเป็นการเลือกตั้งโดยตรง เราแก้ไขด้วยวิธีอื่น ซึ่งคิดว่าเหมาะสมแล้ว ไม่ควรจะไปเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งเป็นมา ช้านานแล้ว ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าควรเป็นการเลือกตั้งโดยตรง

ผลคำร้องโท บรรลือ เรื่องตระกูล :

คณะกรรมการระเบียบวาระ ได้เสนอ หัวข้อมาว่า ถ้ากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งหมด หรือเพียงบางประการ จะให้เป็นการเลือกตั้งโดยตรง หรือโดยอ้อม กระผมก็ใคร่ขอ ประทาน กราบ เรียน ถึง หลัการเลือกตั้งโดยตรง หรือโดยอ้อม เพื่อให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ได้ ทราบ ไว้ เบื้องต้นก่อน แต่ความจริงที่กระผมจะ กราบเรียนไปในตอนท้าย ก็คงจะไม่แตกต่างอะไร กับ ท่าน สมาชิกผู้มีเกียรติ ที่ได้ อภิปรายมาเป็นคนแรก ในการออกเสียง

เลือกตั้งสมาชิกสภา เพื่อเข้าไปใช้อำนาจสูงสุดแทนราษฎรนั้น อาจกระทำได้ในวิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งเขาได้มีวิธีปฏิบัติการอยู่สองประการด้วยกัน ในวิธีที่ ๑ ก็ได้ให้ราษฎรออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเอง ในบรรดากิจการทั้งหลายที่ต้องกระทำนั้น กิจการเหล่านั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบเสียก่อน แล้วจึงจะใช้บังคับได้อีกวิธีหนึ่ง ก็คือราษฎรออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนไปใช้อำนาจสูงสุดในสภา ในวิธีทั้งสองนี้ราษฎรจะออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกโดยตรงหรือจะเลือกตั้งผู้หนึ่งผู้ใดไปออกเสียงคะแนน เลือก สมาชิก แทนตน ก็ได้ อย่างนั้นนิยม เรียกกันว่า เลือก ตั้งโดย ทาง อ้อม การออกเสียงเลือกตั้งโดยทางอ้อมนี้ ในหลักวิชาก็กล่าวกันว่า มีผลที่อยู่สองประการ คือ ๑ เป็นหลักประกันที่จะเลือกผู้แทนราษฎรที่มีความรู้ และความสามารถได้ ในประการที่ ๒ ก็เหมาะสมสำหรับประเทศที่มีพลเมือง ยังไม่ได้รับการศึกษาเพียงพอ หรือพลเมืองยังไม่ฉลาดพอที่จะเลือก ผู้แทน โดย ตรง ได้ แต่ว่าอย่างไรก็ดี ในหลักการที่ได้กล่าวไว้นี้ ก็ยังมีกล่าวกันว่า ผลร้ายที่เกิดขึ้นกับการ เลือก ตั้งโดย ทาง อ้อม ก็มีตัวช่วยเหมือนกัน กล่าวคือ รัฐบาลอาจใช้วิธี บังคับให้มี การออกเสียงเลือกตั้งไป อยู่ในกำมือของพลเมือง และในโอกาส

เองก็เป็นการเปิดช่องทางให้มีการ รับสินบน หรือช่วยเหลือการออกเสียงเลือกตั้งได้โดยง่าย เพราะผู้ออกเสียงเลือกตั้งมีจำนวนน้อยและก็อยู่ในวงแคบ นี่หลักการที่กระผมได้กราบเรียนมานี้ก็เป็นหลักการที่ได้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ในกฎหมายรัฐธรรมนูญได้แสดงความเห็นไว้ มีทั้งในผลดีและมีทั้งในผลร้าย แต่เหตุผลดังกล่าวนี้ ทั้งผลดีและผลร้ายก็ตาม อาจจะไม่ตรงกับเหตุผลของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้กล่าวไว้ แต่ก็ ปรากฏว่า ใน ประเทศ ใหญ่ ๆ บางประเทศก็ยังมีใช้กันอยู่ ในการออกเสียงโดยทางอ้อมนั้น เช่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาสูงของฝรั่งเศส การเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ราษฎร ก็ มี การ เลือก ตั้ง โดย อ้อม ด้วย เหมือนกัน โดยเฉพาะประเทศไทยนั้น หลังจากที่ ได้ มี การ เปลี่ยน แปลง เข้าสู่วาระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พุทธศักราช ๒๔๗๕ แล้ว พระราชบัญญัติเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ก็ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยทางอ้อม คือ เลือกตั้งสองชั้น กล่าวคือ ราษฎรเป็นผู้มีสิทธิ ออกเสียง ผู้แทนตำบลใน ตำบล เสียก่อน เมื่อได้ผู้แทนตำบลแล้ว จึงให้ผู้แทนตำบลนั้นไป ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนจังหวัด ประเทศไทยในระบบ

ประชารัฐไทยก็ได้ใช้วิธีเลือกตั้งในทาง
 อ้อมมาตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๔๗๕ พระ
 ราชบัญญัติเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕
 จึงได้เปลี่ยนจากการเลือกตั้งทางอ้อม ให้
 ราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทน
 ราษฎรได้โดยตรง ปราบกฏหลักฐานอยู่ใน
 กฎหมายฉบับนั้น ซึ่งมีบัญญัติไว้ใน
 มาตรา ๓ ว่า ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัติ
 นี้ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติเลือกตั้ง
 พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม
 พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ และ
 ให้ใช้บทบัญญัติต่อไปนี้ แทน บทบัญญัติ
 แห่งพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พุทธศักราช
 ๒๔๗๕ นั้นเป็นการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
 โดยตรง ไม่ต้องเลือกผู้แทนตำบลไป
 ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเช่นที่เคย
 ปฏิบัติมาในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
 ฉบับเดิม การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดย
 ตรงในประเทศไทยก็ได้ปฏิบัติกันมาจนถึง
 ปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ รัฐบาลได้ตรา
 พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๙
 ประกาศใช้ ต่อมาการเลือกตั้งผู้แทน
 ราษฎรก็มีได้เปลี่ยนแปลง เป็น อย่างอื่น
 ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย
 จะกำหนดไว้ให้มี ๒ สภาหรือจะกำหนด
 ไว้ให้มีสภาเดียวก็ตาม กระผมจึงเห็น
 ด้วยว่าการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของรัฐ-

ธรรมนูญที่เรากำลังร่างกันต่อไปนี้ ก็ควร
 จะใช้วิธีเลือกตั้งโดยตรง เราไม่ควรจะ
 ย้อน หลังกลับไปใช้ วิธี เลือก ตั้งโดยทาง
 อ้อม แต่บังเอิญเรามีปัญหาในตอนต้นที่
 ว่าสมควรจะได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
 ทั้งหมดหรือบางประการ อันนี้อาจจะ
 เป็นปัญหาให้พิจารณาไปหาหัวข้อแรกว่า
 เรา ควรจะ กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วย
 การเลือกตั้ง ฯ หรือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ
 ซึ่งกระผมไม่เข้าใจระเบียบวาระ ของคณะ
 กรรมการที่ว่า เมื่อได้มีความเห็นไป
 แล้วว่าควรจะได้กำหนดไว้ให้เป็นการเลือก
 ตั้งโดยตรงแล้ว ยังจะต้อง มีความเห็น ต่อ
 ไปอีก หรือไม่ว่า ควร จะได้ กำหนดไว้ใน
 รัฐธรรมนูญ ทั้งหมด หรือ แต่ เพียง บาง
 ประการ ข้อสงสัยอันนี้กระผมก็ใคร่จะ
 ขอให้ คณะ กรรมการ ระเบียบวาระได้
 โปรดอธิบายให้ฟังสักเล็กน้อย ขอ
 ขอบคุณ

**หลวงประกอบนิติสาร (กรรมการ
 ระเบียบวาระ) :** ความหมายของ
 ระเบียบวาระข้อ ๑๑.๕ นี้ที่ว่า ถ้ากำหนด
 ไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งหมด หรือเพียงบาง
 ประการ แล้วก็อ่านต่อไปว่า ๑๑.๕.๑.๒.๓.
 อะไรเหล่านี้ กรรมการหมายความว่า
 และคิดว่าเมื่ออ่าน ก็ ต้อง หมายความว่า
 สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ

เพราะเหตุว่าขึ้นต้นว่า ถ้ากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งหมดก็ดี บางประการก็ดี คำถามเหล่านี้จะว่าอย่างไร ก็จะเป็น การ เลือกตั้ง โดย ตรง หรือ โดยอ้อม ท่านจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่า โดยตรงหรือโดยอ้อม จำนวนสมาชิกจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้ตายตัว หรือจะให้เป็นไปตามจำนวนประชากร แล้วก็จะถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ด้วยหรือไม่ที่กรรมการเสนอมาอย่างนี้ และด้วยความหมายที่เรียนมานี้ กรรมการก็ปรึกษากันเหมือนกันว่า การที่เสนอมาอย่างนี้มีเป็นการผูกมัดสมาชิกมากเกินไป หรือว่าถ้าสมาชิกคนใดเห็นว่า หัวข้อใดที่กรรมการ ตั้งไว้ ไม่อยู่ใน รัฐธรรมนูญเลย แล้วจะแสดงความคิดเห็นได้ฉันใด จะลงคะแนนได้ฉันใด กรรมการเห็นพร้อมกันเป็นเอกฉันท์ทีเดียวข้อนี้ว่า ถ้าท่านสมาชิกผู้ใด เมื่อได้รับ ระเบียบ วาระแล้ว ใ้ก่อนแล้ว และเห็นว่าเรื่องออกเสียงโดยตรงหรือโดยอ้อม นี้ ควรจะไปอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ ไม่ควร จะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็มีสิทธิ ตามข้อบังคับที่จะขอแก้ไขหัวข้อระเบียบวาระเพื่อเปิดช่องให้ท่านลงคะแนนได้ว่า ข้อนี้ ไม่เอาไปอยู่ในกฎหมาย ว่าด้วยการเลือกตั้งฯ แต่เมื่อไม่มีผู้ใดแก้ไข กรรมการก็เข้าใจว่าหัวข้อเหล่านี้เป็นอันที่ยอม

รับกันแล้วว่า ในรัฐธรรมนูญนั้นจะบัญญัติว่าเป็นการเลือกตั้งโดยตรงหรือการเลือกตั้งโดยอ้อม จะกำหนดจำนวนสมาชิกตายตัวหรือจะถือให้เป็นไปตามเกณฑ์ประชากร และจะเอาเขตจังหวัดมาเป็นเกณฑ์หรือไม่ ส่วนอื่น ๆ ข้ออื่น ๆ กรรมการเห็นว่าเป็นเรื่อง ที่วินิจฉัยยาก จะเอาอย่างไร มีพฤติการณ์ที่ต้องศึกษามาก กรรมการก็ตั้งไว้ให้กรรมการยกร่างท่านไปวินิจฉัยเอาเองว่านอกจาก ๓ ข้อนี้จะมีอะไรบ้างที่จะเอา ไปไว้ใน รัฐธรรมนูญ ให้ท่านเสนอมา แล้วเราวินิจฉัยกันเอง บางประการนี้ จะเอาไว้ให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้งฯ สมาชิกไม่พอใจไปแปรญัตติภายหลัง แต่ในความเห็นกรรมการระเบียบวาระเห็นว่า ๓ ประการนี้เป็นประการสำคัญ เมื่อมีมติว่าถ้าจะมีอะไรไว้ในรัฐธรรมนูญ แล้ว ก็น่าจะเป็น ๓ อย่างนี้ ในความเห็นของกรรมการอาจจะมีอย่างอื่นอีก แต่ว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือเรื่องที่ต้อง สืบสาว รวบรวมเรื่อง ต้องไปดูหลักฐานอะไรต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่กรรมการยกร่างด้วย จึงขอเรียนว่า หัวข้อ เหล่านี้ เป็นหัวข้อ ที่จะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง

พลโท วิชัย พงศ์อนันต์: ข้าพเจ้า
ต้องขออภัย ความจริง ข้าพเจ้า เป็น

กรรมวิธีการระบียบวาระเหมือนกัน บังเอิญขาดการประชุมคราวที่แล้ว เพราะฉะนั้นพอมานี้เห็นระบียบวาระ ข้าพเจ้าก็ตกใจเหมือนกันในเรื่องนี้ ความจริงเมื่อเราตกลงในหลักการ หรือว่าลงมติไปแล้วว่าบางประการ ที่บางประการอะไรบ้างก็ควรจะพิจารณากันก่อน และสมาชิกจะไปรู้ได้อย่างไรว่าจะเอา ๓ ประการอย่างนี้ ในขณะที่เรายังไม่มีการโต้เถียงอะไรกันเลย ข้าพเจ้าคิดว่าอย่างนั้น เพราะฉะนั้น จึงเป็นเรื่องยาก เหลือเกิน ขณะนี้คล้าย ๆ ว่า เราตกลงยอมรับโดยปริยายว่าทั้ง ๓ ประการนี้ จะต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๆ ที่เรายังไม่ได้ถกเถียงรายละเอียดอะไรกันเลย เพราะฉะนั้นก็ต้องขออภัยที่ต้องท้วงกันเอง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ: เมื่อไม่มีท่านผู้ใดอภิปราย ข้าพเจ้าขอมติต่อสภาว่า ในการเลือกตั้งนี้จะให้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม ท่านผู้ใดเห็นว่าเป็นการเลือกตั้งโดยตรง โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๐๒ คน)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ: ท่านผู้ใด เห็น ว่าควร ให้เป็น การเลือกตั้งโดยอ้อม โปรดยกมือขึ้น

(ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ: เพราะฉะนั้น มติของที่ประชุมนี้ ให้เป็นไป โดยการเลือกตั้งโดยตรง

ต่อไป ๑๑.๕.๒ จำนวน สมาชิกสภา ฯ ๑๑.๕.๒.๑ จะกำหนดจำนวนไว้ตายตัว หรือจะให้ เป็นไป โดยถือจำนวนประชากรเป็นเกณฑ์

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมการระบียบวาระ): ความจริงในประวัติรัฐธรรมนูญการปกครอง รัฐธรรมนูญของเราที่เป็นมาสำหรับสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งนั้นยังไม่เคยมีการกำหนด จำนวนสมาชิกไว้ตายตัวในรัฐธรรมนูญ แต่ว่ากรรมวิธีการตั้งมา ตั้งปัญหาเป็นสองทาง คือ จะให้กำหนดไว้ตายตัว หรือจะให้ถือจำนวนประชากรเป็นเกณฑ์ ก็เพราะว่า ในบางประเทศเขามีเหมือนกัน เขาตรา รัฐธรรมนูญไว้ว่า สมาชิกสภา จะ เรียกว่า สภาล่าง สภาราษฎรเลือกตั้งหรือโลกสภาหรืออะไรก็ตาม บางประเทศเขาก็กำหนดไว้ตายตัวหรือกำหนดยอดสูงสุดเอาไว้ให้ตายตัว ไม่ให้เกินเท่านั้นเท่านั้นก็มีเหมือนกัน แต่ว่าในความคิดเห็นของข้าพเจ้าแล้วเห็นว่าประเพณีการปกครองของเรา ที่ถือจำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์ เพื่อกำหนดจำนวน สมาชิกให้ เป็นไป ตาม ส่วนของจำนวนพลเมืองนั้นน่าจะเป็นหลัก

LIRT

ที่ไม่ควรเปลี่ยนแปลงในขณะนี้ แต่ส่วนจะถือจำนวน ประชากร ก็แสนคน ก็หมื่นคน ก็ล้านคนต่อผู้แทนหนึ่งคนนั้น ก็เป็นเรื่องที่กรรมการผู้ร่างจะไปศึกษา ไปดูสถิติต่างๆ แล้วก็ไปกำหนดเพื่อให้เราวินิจฉัยต่อไป ก็เป็นการจริงอยู่ การที่ถือจำนวน ประชากร เป็นเกณฑ์ นั้นเมื่อกำหนดลงไปทีหนึ่ง แล้วว่าเท่าไร พอเราผ่านไป ๑๐-๒๐ ปี จำนวนนั้นหรือเกณฑ์นั้นอาจจะกลายเป็นไม่เหมาะสมไปก็ได้ ในกรณีดังกล่าวนี้เพราะเราไม่สามารถจะไปทายได้ว่า ราษฎรเราจะเพิ่มเป็นจำนวนเท่าไร จะมีการยับยั้งการเกิดกันเท่าไรหรือไม่ จะมีใครตาย จะมีโรคระบาดจะมีอะไรหรือไม่เราไม่ทราบ ทั้งนี้ เพราะฉะนั้นการกำหนดก็เป็นเรื่องเฉพาะชั่วขณะหนึ่ง โดยความคาดหมาย สมมติว่าให้เหมาะสมไปสัก ๑๐-๒๐ ๓๐ ปี อะไรก็แล้วแต่ เมื่อภายหลังทีหนึ่งมากจนกระทั่งสิ้นสภา เราก็ไปแก้รัฐธรรมนูญลดจำนวนลงมา หรือ ตั้ง เกณฑ์ให้สูงขึ้น นั่นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีทางอื่นจะเลือก นอกจากถือเกณฑ์ประชากรเป็นเกณฑ์

พลตำรวจโท บรรลือ เรื่องตระกูล:
คณะกรรมการระเบียบวาระ ก็ได้เสนอระเบียบ ซึ่งค่อนข้างจะเข้าใจยากมาสักเล็กน้อย ก็ว่ามีหัวข้อสลับซับซ้อนยก

ย่อนกันไปมา คือที่ว่า ๑๑.๕ ถ้าจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งหมดหรือ เพียง บางประการ แล้วก็มี ๑๑.๕.๒ จำนวนสมาชิกสภา แล้วก็มีต่อไปอีกว่า ๑๑.๕.๒.๑ จะกำหนดจำนวนไว้ตายตัวหรือจะเป็นไปโดยถือจำนวน ประชากร เป็นเกณฑ์ ๑๑.๕.๒.๑ อะไรนี้กระผมขอประทานโทษ คุณคล้ายๆ จะเป็นโทรเลขหรืออะไร เพราะฉะนั้นขอประทานคณะกรรมการ ถ้าจะมีน้ำใจ กว้างขวาง ก็ขอได้โปรด ตั้ง ลำดับเลขหมายหัวข้อนี้ให้เข้าใจง่าย ๆ เพราะ ว่าสมาชิกผู้มีเกียรติจะได้ไปตรวจค้นหลักการหรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ นี้มาอภิปรายได้โดยถูกต้อง เพราะว่าจุดกันไปจุดกันมานี้พอชี้แจงแล้วบางทีก็อาจจะทำให้หลงประเด็นของคณะกรรมการได้ ซึ่งก็เป็นการเสียเวลา ซึ่งจะต้องพูดนอกเรื่อง นอกประเด็นกันออกไปอีกยาว เพราะฉะนั้นกระผมขออภัยท่านกรรมการ ถ้ามีวิธีใดที่จะตั้งหัวข้อให้มีความเข้าใจง่าย ๆ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับสภาร่างรัฐธรรมนูญนี้ อย่างไรก็ตาม กระผมกราบเรียนต่อสภานี้และขอเวลาของท่าน สมาชิกผู้มีเกียรติทบทวนถึงความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ แห่งราช อาณาจักรไทย และ กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ สักเล็กน้อยว่าเรื่องราวของเราที่ได้มีรัฐธรรมนูญนั้น ได้มีบัญญัติไว้ประการใด อย่างน้อยที่สุด

ก็เป็น การแสดงให้เห็น ถึงความเป็น มา
ของกฎหมายทั้งสองนั้น คือของกฎหมาย
รัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยการเลือก
ตั้ง ฯ กระผมรู้สึกว่ามีกำหนดวิธีการ
หรือกำหนดหลักการ หรือกฎเกณฑ์อะไร
ต่ออะไรนี้รู้สึกว่าจะกลับไปกลับมา
แล้วก็ ที่สุด ไม่รู้ จะเอา อะไร มา เป็นหลัก
ถ้าจะถามขึ้นในเวลา นี้ แม้แต่ท่านสมา
ชิก แม้แต่ท่านกรรมาธิการเองก็ใคร ๆ
ก็คงจะตอบลำบากเหมือนกัน คือว่าจะ
ต้องไปอาศัยหลักการหรือหลักเกณฑ์หรือ
กฎเกณฑ์อะไรเหล่านี้เป็นต้น เพราะ
ฉะนั้นโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญรัฐแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับแรก พุทธศักราช ๒๔๗๕
ก็ได้มีบทบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖ ว่าสภา
ผู้แทน ราษฎร ประกอบด้วย สมาชิก ซึ่ง
ราษฎร ก็เป็นผู้เลือกตั้งนี้เป็น บท บัญญัติ
ใน รัฐธรรมนูญ ฉบับแรกมี ว่า อย่าง นั้น
ส่วนจำนวนสมาชิกนั้น ได้บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๑๗ ว่า จำนวนสมาชิกให้เป็น
ไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร แสดงให้เห็นว่าใน
เมื่อไม่มี การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ
แรกนั้นในหลักการใหญ่ ของรัฐธรรมนูญ
ฉบับนั้น กำหนดไว้ให้มีแต่เพียงสภา
เดียว แต่ว่ามีสมาชิกอยู่ ๒ ประเภท คือ
ประเภทที่ ๑ ก็ราษฎรเลือกตั้งมีอยู่จำนวน
หนึ่ง ส่วนประเภทที่ ๒ ก็พระมหา-

กษัตริย์ทรงแต่งตั้งอีกจำนวนหนึ่ง แสดง
ว่าจำนวนสมาชิกสภาจะมีเท่าใดนั้น ก็
ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติใน กฎหมายว่า
ด้วยการเลือกตั้ง ฯ ไม่ได้กำหนดจำนวน
ตายตัวไว้แน่นอนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
พระราช บัญ ญัติ เลือก ตั้ง พุทธศักราช
๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒
พุทธศักราช ๒๔๗๖ ก็บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๕ ว่าให้มีผู้แทนราษฎรจังหวัดละ
๑ คน ถ้าจังหวัดใดมีพลเมืองเกินกว่า
๒ แสน ก็ให้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรเพิ่ม
ขึ้นอีกทุก ๆ ๒ แสน แต่ว่าในระหว่าง
ใช้บทเฉพาะกาลนั้น ให้สภาผู้แทน
ประกอบด้วยสมาชิก ๒ ประเภท ดังที่
กระผมกราบเรียนไว้แล้ว ที่กระผม
กราบเรียนมานี้ก็เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึง
หลักการเดิมทีเดียว รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักร ไทย ก็ได้พยายาม กำหนด
จำนวน สมาชิกเอาไว้ใน กฎหมายว่าด้วย
การเลือกตั้ง ฯ ทั้งนี้ก็คงจะถือจำนวน
ประชากรเป็นเกณฑ์ ดังที่ท่านสมาชิกผู้
มีเกียรติได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นนั้น โดย
เฉพาะ อย่างยิ่งใน สภาผู้แทน ราษฎรตาม
รัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กระผมกราบเรียน
ไว้นี้ก็ ได้แบ่งสมาชิกไว้ ๒ ประเภท คือ
ประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ ครั้นต่อ
มาในปีพุทธศักราช ๒๔๘๘ จนปี
พุทธศักราช ๒๔๙๒ ประเทศไทยได้

ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญใหม่ อีก ๓ ฉบับ คือรัฐธรรมนูญปี ๒๔๘๙ และรัฐธรรมนูญปี ๒๔๙๐ และที่สําคัญรัฐธรรมนูญปี ๒๔๙๒ รัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับนี้ ได้กำหนดหลักการสำคัญขึ้นใหม่ โดยให้รัฐสภามี ๒ สภา คือวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ส่วนจำนวนสมาชิกของรัฐสภานั้นก็ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับแตกต่างกันดังที่กระผมกราบเรียนต่อไปนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒ มาตรา ๒๔ ก็บัญญัติเอาไว้ว่า วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งราษฎรเลือกมีจำนวน ๘๐ คน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๐ มาตรา ๓๓ บัญญัติไว้ว่า วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ที่พระมหากษัตริย์ทรงเลือกตั้งมีจำนวน เท่า กับสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร และในที่สุดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๘๒ ก็ไปบัญญัติเอาไว้ว่า วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกมีจำนวน ๑๐๐ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือก และแต่งตั้งจากผู้ที่มีสิทธิรับเลือกตั้งเป็น สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร และมีอายุ ๔๐ ปีบริบูรณ์

(การ ประชุม ดำเนิน มา ถึง ตอน นี้ ประธานสภาได้ ออก จากที่ ประชุม ไปชั่วคราว และได้มอบให้รองประธานสภา

คนที่หนึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน ดำเนินการประชุมต่อไป)

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ ก็ได้ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ โดยยกเลิกรัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักร ไทย ฉบับเดิมๆ นั้น และการแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีสภาเดียว ชื่อว่าสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งขึ้น แต่ในระหว่างใช้บทเฉพาะกาลนั้น ในรัฐธรรมนูญก็บัญญัติเป็นความไว้ว่า ตั้งแต่วันใช้บังคับรัฐธรรมนูญนี้ ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ และพระราชบัญญัติเลือก ตั้ง สมาชิก สภาผู้แทน ราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๐ มาตรา ๗ ก็บัญญัติเอาไว้ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเกณฑ์จำนวน ราษฎร แต่ละจังหวัด คือ ๑ แสน ๕ หมื่น คน ต่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน ถ้าจังหวัดมีราษฎรเกินกว่า ๑ แสน ๕ หมื่นคนให้มีการเลือกตั้ง สมาชิก สภาผู้แทน ราษฎร เพิ่มขึ้นอีก ๑ คน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๙ และ พุทธศักราช ๒๔๙๐ ได้มีบัญญัติไว้ว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ให้เป็น ไปตาม

กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ ส่วนรัฐ
 ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ
 ศักราช ๒๔๙๖ ได้กำหนดจำนวนสมาชิก
 สมาชิกผู้แทนไว้ในมาตรา ๑๗ ว่าการเลือก
 ตั้งสมาชิกสมาชิกผู้แทนให้ถือเกณฑ์ จำนวน
 ราษฎรแต่ละจังหวัด ๑ แทน ๕ หมื่นคน
 ต่อสมาชิกผู้แทน ๑ คน จังหวัดใดมีราษฎ
 ราษฎรเกิน ๑ แสน ๕ หมื่นคนก็ให้เลือกตั้ง
 สมาชิกสภาเพิ่มขึ้นอีกจังหวัดละ ๑ คน ทั้ง
 ที่กระผมได้นำ รัฐธรรมนูญและพระราช
 บัญญัติเลือกตั้งมาชี้แจงนี้ ก็เพื่อจะมา
 เปรียบเทียบให้เห็นว่าการกำหนดจำนวน
 สมาชิกสภาสูง และการกำหนดจำนวน
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ในกฎหมาย
 รัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทยนั้นยัง
 ไม่ยุติว่าจะ ดำเนินการไปในรูปใด จึงจะ
 เป็นการเหมาะสม คือว่าเราจะเห็นได้ว่า
 บางครั้งก็ไปบัญญัติไว้ในกฎหมาย รัฐ
 ธรรมนูญว่าการเลือกจำนวน สมาชิก ของ
 สภาซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งนั้น ให้ เป็น
 ไปตามกฎหมายเลือกตั้งฯ แต่ว่าในบาง
 ครั้งเช่นในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ เราก็จะนำ
 เอาจำนวนสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งนี้มา
 กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม
 โดยเฉพาะสมาชิกสภาสูงนั้นก็เห็นอันยอม
 รับกันว่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 ไทยเท่าที่ได้บัญญัติเอาไว้แล้ว ให้มี
 สองสภา แต่ว่าจำนวนสมาชิกสภาสูงก็
 ไปบัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทุก

ครั้งไป อันนี้ก็โดยเฉพาะสมาชิกสภาที่
 ราษฎรเลือกตั้งนั้นเกี่ยวกับจำนวน สมาชิก
 ที่มีบัญญัติไว้ไม่ครบนั้น บางครั้งก็บัญญัติ
 ไว้ในรัฐธรรมนูญ ทำให้เกินไป ตามกฏ
 หมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ บางครั้งก็นำ
 ไปบัญญัติไว้เสียเองในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
 เพราะฉะนั้นก็ปัญหาประการแรก
 ซึ่งสมานันท์ จะได้ พิจารณา กัน ตาม วาระ
 แรกตามหัวข้อ ที่ว่า จำนวน สมาชิก สภา
 เพราะว่าสภาของรัฐธรรมนูญนี้ก็ได้มีมติ
 ไปแล้วว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังร่างอยู่
 นี้ให้มีสองสภา คือสภาสูงกับสภาล่าง ที่
 สภาทั้งสองนั้นก็จำเป็นจะต้องมี สมาชิก
 โดยเฉพาะสภาสูงสมาชิกสภาที่จะต้องเป็น
 ไปตามหลักการใน กฎหมายรัฐธรรมนูญ
 ของหลายๆ ประเทศ ซึ่งเขาได้กำหนด
 เอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ถึงจำนวน สมาชิก
 สภาสูงให้ พระ มหา กษัตริย์ หรือ ประ
 ธานาธิบดีแล้ว แต่รูป ของ การ ปก
 ครอบเป็นผู้แต่งตั้ง และเขาก็ได้กำหนด
 จำนวนสมาชิกสภาสูงไว้โดยแน่นอน อัน
 นี้ก็ได้ปรากฏอยู่ในกฎหมาย รัฐธรรมนูญ
 ต่างๆ ที่ได้มีการ รัฐสภา ซึ่งท่านสมา
 ชิกผู้มีความคิดก็คงจะได้ ทราบ กัน มา แล้ว
 ซึ่งกระผมจะไม่กล่าวถึงนาม ของประเทศ
 นั้นๆ แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราช
 ราชอาณาจักรไทยของเราที่บัญญัติ ให้ มีสอง
 สภา คือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ปี พ.ศ.
 ๒๔๙๐ และปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ประเทศ

ไทยมีสองสภาแต่ว่าจำนวนสมาชิกสภาสูงนั้นก็ไปกำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับจำนวน เกี่ยวกับกาเลือกตั้ง แต่ว่าจำนวนนั้นก็ไม่ตรงกัน ซึ่งเราจะเห็นได้ว่า โดยเฉพาะในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ และในปี ๒๔๘๒ กำหนดจำนวนสมาชิกสภาสูงไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ว่าก็มีจำนวนแตกต่างกัน แต่ว่าส่วนในปี ๒๔๘๐ นั้นได้กำหนดจำนวนสมาชิกสภาสูงไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ว่าให้เป็นไปตามจำนวนสมาชิกของสภาที่ราษฎร เลือกตั้ง อย่างนี้เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม กระผมใคร่จะเสนอความเห็น ประการ สุกท้าย ที่ว่า โดยเฉพาะจำนวนสมาชิกสภาสูงนั้นก็ควรจะให้เป็นไปตามที่ได้บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๐ ที่ว่าจำนวนสมาชิกสภาสูงให้มีเท่ากับ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนแล้ว ก็เรอบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนจำนวนสมาชิกสภาล่างหรือที่เราเรียกกันว่าสภาผู้แทน หรือ เรียกอีกนัย หนึ่งว่าผู้แทนราษฎรนั้น ก็เป็นที่เข้าใจกันว่าสมาชิก ประเภทนี้ ราษฎร เป็น ผู้เลือกตั้ง และการเลือกตั้ง ก็แล้วแต่ความเหมาะสม บางทีเราก็ บัญญัติ ไว้ ใน รัฐธรรมนูญว่า การเลือกตั้ง วิธีเลือกตั้ง หลักการเลือกตั้งอะไร เหล่านี้ ที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ หรือท่านกรรมการได้ชี้แจงมา กระผม

ก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าอะไรก็ไม่รู้ บางทีเราก็บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือบางทีเราก็ บัญญัติไว้ใน กฎหมาย ว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ เกี่ยวกับวิธีการ เกี่ยวกับหลักการ นี่ถ้าหากว่าท่านกรรมการพยายามชี้แจงให้ท่าน สมาชิกได้เข้าใจว่า เป็นอย่างไร ถึงบางทีก็ไปบัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ ดังที่กระผมได้หยิบยกมาชี้แจงเมื่อก่อนว่าภายในบังคับรัฐธรรมนูญนี้ หลักการ และ วิธีการเลือกตั้งให้ เป็น ไป ตาม กฎหมาย ว่า ด้วยการเลือกตั้ง ฯ บางทีเราก็บอกว่าจำนวนสมาชิกให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ แต่อย่างไรก็ตามท่านสมาชิกผู้มีเกียรติอย่าลืมว่า จะต้องมียกยอคำบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเสมอไป จะบัญญัติในรูปใดก็ตาม เพราะว่ากฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ นี้ตามหลักเขาถือว่า เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ จะมีแต่รัฐธรรมนูญออกมาเฉย ๆ โดยไม่มีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ หรือกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญนี้ กระผมเข้าใจว่ายังไม่มีประเทศหนึ่ง ประเทศใดที่ได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ พร้อมบริบูรณ์ไว้ใน กฎหมาย รัฐธรรมนูญ เหล่านี้ อย่างไรก็ตามภายในบังคับแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หรือภายในบังคับแห่งบท

บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้ก็ตาม จะต้องปรากฏว่าจะต้องมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเสมอไป เพราะฉะนั้นจะเป็นบางประการ หรือจะเป็นทั้งหมด หรือจะเป็นที่ประการนั้น ก็จะผมเห็นว่าไม่มีอะไรสำคัญอย่างไร ๆ รัฐธรรมนูญฉบับนั้นจะต้องมีบัญญัติในสมบทไป ว่าให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ จะเป็นที่ประการก็ตาม นี้ที่ผมขอกราบเรียนข้อความเข้าใจ กับท่าน กรรมการ ว่าอย่างไร ๆ ต้องมี บัญญัติไว้เสมอในรัฐธรรมนูญ จะบัญญัติด้วยคำประการใดก็ตามที่ แต่ถ้าไม่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญนั้นจะออกมาได้อย่างไร เพราะว่าไม่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็น หลักใหญ่กำหนดอำนาจสูงสุด กำหนดวิธีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ กำหนดขอบเขตเหล่านั้นจะไปกันไม่ได้ อยู่ดี ๆ จะไปออกกฎหมายมาได้ยังไง ก็จะต้องมีที่มาให้ออกกฎหมายได้ อย่างไรก็ตาม กระผม ก็มี ความเห็น ไปในทำนองที่ว่า การบัญญัติเกี่ยวกับหลักการ หรือ จำนวนของสมาชิกนั้น เพราะสภาสูงประเทศไหนก็ได้มี ตัวอย่างที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็ควรจะไต่ค้ำเน้นการตามหลักการที่ของเราได้มีไว้ คือบัญญัติจำนวน

สมาชิกสภาสูงไว้ในรัฐธรรมนูญ สภาสมาชิกสภาสูง หรือที่เรียกกันว่าสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งสมาชิกเหล่านี้พระราชบัญญัติเลือกตั้งนั้น มาที่สภาผู้แทนกำหนดจากประชาชนเป็นเกณฑ์ แต่ว่าแล้วแต่ว่าในระบอบหนึ่ง เราจะกำหนดจำนวนประชากรเท่าไรต่อผู้แทนหนึ่งคนหรือต่อไปอีกหลาย ๆ ปี อย่างจะกำหนดจำนวนให้สูงขึ้น หรือประการใดก็แล้วแต่ที่ทางคณะกรรมการจะได้พิจารณาเห็นความเหมาะสม แต่วิธีการดังกล่าวนี้ยังมีใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ ดังเช่นประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ก็ได้มีการกำหนดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยใช้จำนวนประชากรเป็นเกณฑ์ เพราะฉะนั้นเท่าที่กระผมจำได้ เขากำหนดเอาไว้ สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร หนึ่งคน ต่อพลเมืองสองหมื่นคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศ สหรัฐ อเมริกา ก็มีการถือจำนวนประชากร เป็นเกณฑ์ กำหนดจำนวนสมาชิกสภา ผู้แทน ตัวอย่างเช่นเดียวกับ เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่า ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา นั้น ก็มีผู้แทนเพียงคนเดียว แต่ว่าในบางรัฐก็อาจจะมียุโรปคนน้อยคน เช่น รัฐนิวยอร์กมีประชากรมากในรัฐนี้ ถึงเวลานี้ขอตั้งก็ขอแจ้งจำนวนผู้แทนของรัฐนั้นถึง ๕๕ คน หรือ

๕๐ คนก็แล้วแต่ ทางรัฐอาจจะมี
 ประชามติอยู่ อาจจะมี ให้แต่เพียง ๑
 คน เพราะฉะนั้นเมื่อใช้คำนี้ ก็ยังกันอยู่
 ที่มีผลให้กฎหมายของรัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทย
 ที่ได้เคยบัญญัติกันมา
 และในต่างประเทศ ก็ยังมีการ ปฏิบัติที่กัน
 อยู่เช่นนั้น เพื่อความเหมาะสมของ
 สถานการณ์ ปัจจุบัน ของประเทศไทยเรา
 ก็ควร จะได้ นำความที่ เคยบัญญัติเอาไว้
 เดิมนั้น เอามาแก้ไขแก้ไข ในรัฐธรรมนูญ
 นี้ คือจำนวนสมาชิกสภาที่ราษฎรเลือกตั้ง
 ดังนั้น กำหนดจำนวนของประชากร
 เป็นเกณฑ์ จำนวนประชากรเท่าไรคน
 จึงจะให้ผู้แทน ๑ คนนั้น ขึ้นแล้วแต่สภา
 ร่าง รัฐธรรมนูญจะได้ พิจารณา กันต่อไป
 กระผมขออวยพรให้คุณ

**หลวงประกอบนิติสาร (กรมการ
 การระเบียบวาระ) :** ข้าพเจ้าเห็นจะต้อง
 ขอบพระคุณท่าน สมาชิก ผู้มีเกียรติ ที่ได้
 เบียดเบียนด้วย คำถาม ถึง เรื่อง ลำดับตัว
 เลขอันมีตัวเลขมากมายหลายจุดนี้ จะกัน
 ว่าจะไร คืออะไรกันแน่ ความจริงเรื่อง
 จุดต่างๆ นี้ กรมการจะ ไปอธิบาย
 เสียตั้งแต่ต้นก็รู้สึก ว่าผิดซึ่งหว่า แต่ที่
 เคยถูกถามบ่อยเหมือนกัน ว่าอะไรกัน
 ทำไมไม่พูดมาหมายถ่ายกลองอย่างนี้ กระมา
 ธิการก็ขออธิบายว่า วิธีที่ใช้ตัวเลขและ
 จุดคล้าย ๆ กับจุดทศนิยมอย่างนี้ เป็นวิธี

ที่ฝรั่งคนหนึ่งชื่อ Mr. Dewey เป็นคน
 คิดขึ้น และเวลานักใช้กันในสหประชา
 ชาติ และใช้กันหลายแห่ง Mr. Dewey
 ได้มี สภรณหัตถ์ข้อต่างๆ และวิธีที่เรียกว่า
 Dewey System นี้ เป็นหนังสือเล่มหนึ่ง
 ประการหนึ่งคือ ที่รัฐสภาของเราเนี่ยก็
 อยู่ในห้องสมุด กรมการมีการเผื่อหนึ่งวัน
 ครั้งแรก พอว่าภาพก็มองเห็น ที่เดี่ยว
 หัวข้อมันจะมีเป็น ๑๐ ๆ พอ ๑๐ นี้ แปะ
 ๑๐ นี้ ออกลูกออกมาอีก เป็น ๑, ๒, ๓
 ก็ตาม เป็นอีก ๑๐ ก็ตาม ๒๐ ก็ตาม
 ๑๐, ๒๐ นี้ ออกลูกออกมาอีก ท่านสมาชิกคง
 จะได้เคยเห็นว่า เวลาเราเขียนรายงาน
 หรือแต่งตำราหรืออะไรก็ตามเถอะ เวลา
 เราต้อง แยก ต้อง แะะ นี้ เวลาเราใช้วิธี ๑
 พอแยกจาก ๑ มาที่ ๑ (๑) (๒) (๓) พอ
 (๑) ออกมาเป็น ก. ข. ค. ก. ข. ค. ออก
 มาอีก (ก) (ข) (ค) พอมากเข้าๆ อีกซ
 รมมี ๕๕ หัว พอถึง ๕๕ แล้ว ไม่
 ทราบว่าจะไปอะไรกัน นี้ กรมการ
 จึงเริ่มเห็นว่า วิธีที่เราเขียนหัวข้อ
 ระเบียบวาระนี้ เราจะใช้วิธีไหน ก็ไป
 เห็นวิธี Dewey System นี้ใช้ ก็ยหัว
 ข้อใหญ่ สมมติว่ามี ๑๐๐ หัวข้อ ก็เป็น
 ๑, ๒, ๓ จนถึง ๑๐๐ หัวข้อ เป็นถึง
 ๑๐ ก็ตาม ไม่รู้จบ คือหัวข้อใหญ่ หัวข้อ
 ใหญ่ ออกลูกออกมาที่เป็น ๑.๑ ๑.๒ ๑.๓
 ไม่รู้จบ ถ้าจะเทียบกับกำลังทหารของ

กองทัพอากาศ ทัพบก ทัพเรือ ทัพอากาศ ก็เป็น ๑ ทัพบก ๒ ทัพเรือ ๓ ทัพ อากาศ พอยกกองทัพแบ่งเป็นกองพล ของทัพ ๑ ๒ ได้แก่อองทัพบก กอง พลาที่ ๑ ๒ กองพลที่ ๓ ๔ กองพล ที่ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ พอยกมาถึงกรมที่ ๑ คือ กองทัพบก ๑ กองพลที่ ๑ ๒ เป็น กรมที่ ๑ ๒ กรมที่ ๓ ๔ กองพันที่ ๑ ๒ ๓ กองร้อยที่ ๑ ๒ ของกองพันที่ ๓ ๔ ๕ หมวดที่ ๑ ของกองร้อยที่ ๑ ก็ไปกัน ไม่รู้จบ จนถึงพลทหาร รวมเบ็ดเสร็จ มี ๘ จุด เป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้น สันนิษฐานเลขประจำตัวทหารนี้ ทหาร แดง นามสกุล คำว่า นี้ เลขประจำตัว แก่ ๑. ๒. ๗. ๖. ๕. ๔. ๓. อะไร ดังที่กล่าวได้ขึ้นไปหาพบว่าพลทหารทำให้อยู่ สังกัดไหน กองทัพไหน กองพลไหน กรมไหน กองพันไหน กองร้อยไหน หมวดไหน หมู่ไหน ถึงตัวทหารคนไหน เมื่อเรียนเลขประจำตัวแบบนี้แล้ว ก็ หวังว่าจะเป็นที่กระจำแจ้งแก่ท่าน สมาชิกพลพรรค เพราะฉะนั้นเมื่อมาถึงการ ร่างรัฐธรรมนูญ กรมสามัญกรรมาธิการด้วย ๑. คำปรารภจะพิจารณาเดี๋ยวนี หรือจะ พิจารณาเมื่อไร ทั้งนี้คำปรารภไม่มี ลอกลอก ก็มีอยู่หน้า ๑ พย ๒. รูปของ รัฐ ๒.๑ จะเป็นเอกราชหรือจะเป็นสหรัฐ แล้วก็ตาม ประเทศนั้นก็ตาม มาอยู่ เรื่อง

ของรัฐ อยู่ใน ๒ เรื่อง เพราะฉะนั้นกล่าว โดยย่อแล้ว พอยัง ๑๑ รัฐสภา ก็น่า เห็นเราที่บอกว่าจะมีสักคนเดียว หรือสอง สักคนเดียวที่ลงมือใช้... เรื่องๆ มา ความจริงแล้วเราขอพระ เหมไม่ยกาก็ให้มีจุดมากเกินไป ก็เกิด เหมือนจะพลาดไปนิดหนึ่ง การจะเอา ๑๑.๑ อะไรนี้ เป็นสภาซึ่งประกอบด้วย สมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้ง และ ๑๑.๒ จึง เป็นสภาที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง แต่ว่าจะอยู่ยากนัก ยานักยาก จุดมากเกิน ไป ก็ลดอันย่อยลงเหลือแค่เพียง ๑๑. รัฐสภา เพราะฉะนั้น ๑๑.๒ นี้สมาชิกจะ เลือกตั้ง สภาที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง จึงมารวมอยู่ใน ๑๑. หมวดซึ่ง ควรจะเอา ๑๑.๑ กับ ๒ คำว่าซ้ำไว้ แต่ว่า การลงเลขมาแล้ว ถ้าให้สมาชิกจะ ย้อนหลังไม่ดูว่า ๑๑.๔ ที่เรากล่าวพิจารณ อยู่นี้ แล้วก็ออกกฎหมาย ๑๑.๔.๒ นี้ยังไม่ ออะไร ท่านจะเห็นได้ว่าเรากำลังอยู่ใน ระยะสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎร เลือกตั้ง ยังไม่ถึงสภาที่พระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้งสมาชิก เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า ก็มีความเห็นใจ และภาชนะต่อจากของนี้ ท่านสมาชิกผู้สืบทอดมีจุดของ... นี้ทำให้ ท่านหลงไปได้บ้างก็เห็น คงเป็นเรื่องซ้ำๆ ไม่ได้ แต่เมื่อทำความเข้าใจกันครั้งหนึ่ง เช่นนี้ แล้วก็หวังว่าความ ก็จะมีกระจำแจ้ง

ขึ้น เพราะฉะนั้นเมื่อเราพิจารณาถึง ๑๑.๘.๒ จำนวนสมาชิก เราก็ต้องรู้สึกทันทีว่า ๑๑.๘.๒ นี้ก็ออกมาจาก ๑๑.๘ ซึ่งมี ๑ ถ้ากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งหมดหรือเพียงบางประการ ซึ่งแน่นอนที่เรานี้มาคุยกันขึ้นไปอีก ๑๑.๘ เราลงมติว่าจะกำหนดบางประการไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกนั้นให้เป็นที่ไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ มติอันนั้นตั้งกันอยู่ที่ให้กำหนดบางประการไว้ในรัฐธรรมนูญพอลำาน ๑๑.๘ ออกไปอ่านว่ากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งหมด... เลือกผู้แทน เพราะเราลงมติแล้วให้แต่เพียงบางประการ บอกว่าเพียงบางประการนี้เรายังไม่ถึง ๑๑.๘ ที่บอกว่า นอกนั้นให้เป็นที่ไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ เราไม่ฟังมติอันนั้น เพราะฉะนั้นที่ท่านสมาชิกผู้มิตเกิดเป็นห่วง ซึ่งเรื่องก็เป็นห่วง เห็นใจว่าอย่างไร ๆ ควบ จะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ บอกว่า นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วนี้ ให้เป็นที่ไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ ในความเข้าใจของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าคิดว่าก็เข้าใจกันทุกคนว่า มติที่ว่า นอกนั้นให้เป็นที่ไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งฯ นี้ ไม่ถึงเป็นหน้าที่ของที่เนกรวมาริการ ออกร่างจะต้องไม่เขียนอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เป็นที่ไปซึ่งที่ท่านสมาชิกมีความเป็นห่วง... แต่ว่า

เรื่องสภาซึ่งพระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้งสมาชิกเนกรวมาริการจะเสนอมาก็หลังยังไม่ถึงในขณะนี้... หวังว่าที่กล่าวนี้จะเป็นที่เข้าใจ... ถ้าไม่เข้าใจ... ที่ข้าพเจ้าพร้อมที่จะจะมาเพิ่มเติมอะไรอีก

(ขณะนั้นประธานได้ยกมือชี้มาในที่ประชุม และ ท้า หน้าที เป็น ประธาน ที่ประชุมต่อไป)

พลตรี แสง เสนาณรงค์ : เรื่องการกำหนด จำนวนสมาชิก ของรัฐสภา นี้ จะกำหนดจำนวนไว้ตายตัวหรือให้เป็นที่ไปโดยที่ขประชาชน เป็นเกณฑ์ นั้น ความความเห็นของกระผม เห็นว่าหัวข้อที่พิจารณานี้... ถ้าไม่มีเรื่องการกำหนดเขตของการเลือกตั้ง ซึ่งความจริง เป็นหัวข้อซึ่งติดตามกันมาอันดับที่ ๒ ปัญหาเรื่องนี้ก็อาจจะไม่มีปัญหาอะไรมากนัก... ก็อาจจะให้กำหนดตายตัว หรือจะกำหนดโดยจำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์... แต่เมื่อมีเรื่องการแบ่งเขต จังหวัด เป็นเกณฑ์ หรือ การแบ่งเขตเลือกตั้งภายใน ประเทศ แล้ว ปัญหาอันนี้เกิดตามขึ้นมา... เป็นอันว่าตามหลักการพิจารณา จำนวนสมาชิกรัฐสภา... หลักทั่วไปในสมัยก่อน ๆ ก็มักจะถืออยู่ประมาณ ๓ ประการ... คือหลักแรกคือจากจำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์... หลักที่ ๒ จำนวนเนื้อที่ ของเขตนั่นกว้างใหญ่ไพศาลเพียงใด... หลักที่ ๓ จำนวนสภาวะทาง เศรษฐกิจ มั่งมี หรือ ยาก จน อย่างไร

ถ้าจะเอาแต่เพียงจำนวนราษฎร เขตที่
 ี่ารวยเขาก็ บอกว่า เขา ควร จะมี สิทธิ มี
 สิลง มีผู้รับเลือกตั้งมากกว่า ที่กรุงเทพฯ
 ทั่วทั้งจังหวัดพระนคร ภายใต้อำนาจรัฐ
 ภาว ๒๗ เป็ยว้ เช่นนี้ อยู่จังหวัดพระนคร
 พระนครจะบอกว่า ควรจะมีเสียงมากกว่า
 จำนวนใช้หลักพลเมือง เพราะฉะนั้น
 เมื่อการกำหนดเขตมีแล้ว หัวข้อพิจารณา
 ฎีกาขึ้น เช่นปัญหาเนื้อที่ ปัญหาสภาพ
 ภาวเศรษฐกิจ นอกจากจำนวนราษฎร
 ี่ไม่ มีการกำหนดเนื้อที่ ที่ มีการกำหนด
 ี่ประเทศไทยอย่างนี้ ปัญหาเรื่องนี้ก็อาจ
 ี่จะไม่มีความ จะกำหนดไทยตายตัวหรือ
 ี่จะกำหนดโดยใช้จำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์
 ี่แต่อย่างใดก็ตาม ต่อมาเมื่อมาพิจารณา
 ี่กัน แล้ว ว่า บังคับ อีก ประการ หนึ่ง ก็ คือ
 ี่บังคับเนื้อที่ หากว่าจะกำหนดจำนวน
 ี่สมาชิกเป็นจำนวนตายตัวขึ้น ปัญหา
 ี่เรื่องเนื้อที่ซึ่งเป็นสิ่งแม่จะเป็นที่แน่นอน
 ี่ก็เขตจังหวัดที่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้
 ี่ยาก แต่การจะกำหนดว่าสำคัญอย่างไร
 ี่นั้นกำหนดได้ยาก เพราะว่า บังคับ
 ี่ประการที่ ๓ ภาวภาคีสภาจะทางเศรษฐกิจ
 ี่จะบอกว่า จังหวัด มีนี้ จนกว่า จังหวัดนั้น
 ี่ก็ไม่ออกนัก เพราะเข้าไปจังหวัดที่จน
 ี่อาจกลายเป็น จังหวัดที่ มีนี้ ขึ้น ก็ได้ ใน
 ี่เมื่อได้มีการพิจารณาในทางเศรษฐกิจขึ้น
 ี่เพราะฉะนั้น ถ้า หาก จะ กำหนด เป็นการ

ตายตัวแล้ว บังคับดังกล่าวนั้นทำให้เกิด
 ี่หัวข้อพิจารณาแตกต่างกัน ซึ่งเรื่อง
 ี่เนื้อที่และเงินคงคลังของสภาราษฎรก็จะเป็น
 ี่จึงก็ เหนือได้มาก ใ้ที่สภาให้เงินแก่หลัก
 ี่บังคับตั้งเดิม ก็กำหนดของราษฎร ซึ่งถือ
 ี่ว่าจังหวัดใดหรือเขตใด จะรับของ หรือจะ
 ี่รับของเพียงใช้ก็ตาม เอาเงินของ
 ี่ราษฎรเป็นเกณฑ์ให้มีเท่ากันหมด เช่น
 ี่กำหนด ๑ แสนคนต่อผู้แทน ๑ คน แล้ว
 ี่ที่จะกำหนดขึ้น ซึ่งเนบว่ากำหนด
 ี่จำนวนสมาชิกนี้ ก็เห็นว่า จำนวน ราษฎร
 ี่ควร ขึ้นเกณฑ์ ไม่ควรกำหนดไว้เป็นการ
 ี่ตายตัว เพราะถ้ากำหนดไว้เป็นการตาย
 ี่ตัวแล้ว บังคับดังกล่าว้คือ บังคับเนื้อที่
 ี่บังคับภาวเศรษฐกิจ ก็จะตามมา เป็นข้อ
 ี่พิจารณาอย่างหนึ่งอื่น บังคับทั้งสองประการ
 ี่การบังคับได้ลำบาก เรื่องจำนวนราษฎร
 ี่นั้นบังคับได้ง่าย แต่อย่างใดก็ตาม ทางผู้
 ี่เกี่ยวกับกำหนดสมาชิกสภา ก็บอกแล้ว
 ี่ว่า แม้จะใช้จำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์ก็
 ี่ควรจะ มี จำนวนไม่ควรถะ เป็นพิกข้อนี้
 ี่ไว้ ทางท่านกล่าวว่าไม่มีการขึ้นจำนวน
 ี่ ๒๐๐ คน ขึ้นขึ้น จนกว่าแล้วอีก
 ี่ ๑๐๐ หรือ ๑๖๐ หรือ ๑๘๐ หรือ ๒๐๐
 ี่ตามกันไป นี้เป็นข้อที่จะมองว่า
 ี่ควรเนื่องจาก มีพรรค ศาสนาของบิชอป
 ี่วิทยาลัยฮาร์ตได้ทำการวิจัยแล้วบอกว่า
 ี่การที่จะกำหนดสมาชิกของสภาเมื่อใดใน

สภาพโลกซึ่งอาจจะมิได้ออกนาค ก็ไม่มีอะไร
ดีกว่ากำหนดให้โดยอาศัยจำนวนราษฎรเป็น
เกณฑ์ และก็ไม่ควรจะมีเกิน ๑๐๐ คน
เพราะถ้าเกิน ๑๐๐ คนแล้วจะทำให้ผู้
ไม่รู้เรื่อง

พลโท วิชัย พงศ์อนันต์ : ในเรื่อง
จำนวนสมาชิกสภา ความจริงมีปัญหา
หลักเกณฑ์ที่เรา ต้องพิจารณา เหมือนกัน
ความจริงก่อนอื่น หรือ หลักเกณฑ์ทั่วไป
นั้นเราพิจารณากันว่า ในรัฐสภาที่เรา
ควรจะมีสมาชิกน้อยคนหรือมากคน ซึ่ง
บ้างก็มีปัญหาหรือมีประชาชนหรือผู้เสีย
ประโยชน์มาเกี่ยวข้องบ้าง บางคนว่าจำนวน
น้อยคนดี บางคนบอกว่าจำนวนมากคนดี
ที่ว่านักก็คน หมายความว่าในการประชุม
สภาเป็น ไปโดยวาระ การเลือกตั้งได้
สะดวก จำนวนมากคนนั้นฝ่ายที่เห็นว่าดี
นั้น ก็เนื่องจากรู้ว่าการประชุมสภาของ
รัฐนั้นเมื่อมีคนมาก เรามีความคิดเห็น
มาก การที่กฎหมายจะผ่านสภาไปแต่ละ
ครั้งนั้นเราพิจารณาโดยรอบคอบ หมาย
ความ ว่า มีทั้ง ฝ่ายค้าน ฝ่าย สนับสนุน มี
ความคิดอย่างนั้นด้วยหลักใหญ่ ๆ เหล่านี้
เราพิจารณาถึงว่า เศรษฐกิจจะมีจำนวน
สมาชิกมากหรือเมื่อต่อไป ก็คิดไว้ ถึงไป
คำนวณจำนวนราษฎร ที่ในปัญหาที่ว่า
เราจะกำหนดไว้ด้วยตัวหรือให้เป็นไปตาม
จำนวนประชากรนั้น ถ้าไม่กำหนดไว้ด้วย

ตัวข้าพเจ้าก็คิดว่าคงจะ กำหนดว่าให้มีสมา
ชิกสภา สมมติว่า ๒๕๐ คน อะไรในทำ
นองนั้น ก็จะไม่คำนึงถึงว่าประชากรจะ
มีเท่าไร อาจจะเป็นทำนองนั้น ส่วน
กำหนดจำนวนประชากรนั้นก็จะเป็นไปตาม
อาจจะรวมประชากรของแต่ละจังหวัดว่า
เมื่อเกณฑ์ว่าจังหวัด หนึ่งมีพลเมืองเท่าไร
จะมีสมาชิกสภาได้กี่คน ที่ในเมืองเราพิ
จารณามาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่แล้วมา
จะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๑๕ นั้น กำหนด
ไว้เพียงหนึ่งแสนต่อหนึ่งคน เกินครึ่งคือ
เป็นหนึ่งคนและต่อมาในปี ๒๕๑๖ ได้
กำหนดสมาชิกมีราษฎร แสน ห้า หมื่นคน
ต่อสมาชิกหนึ่งคน ถ้าจำนวนไม่ถึงก็ถือ
ว่าเลือกหนึ่งคนเหมือนกัน ถ้าเกินหมาย
ความว่าเพิ่มไปทุกแสนห้าหมื่น ถ้าเกิน
เศษ สมมติว่าเจ็ดหมื่นห้าพันหรือมาก
กว่าก็ถือจำเป็นแสนห้าหมื่น หมายความว่า
ถ้าเลือกได้หนึ่งคนนี้หมายความว่า จะเห็น
ได้ว่าในรัฐธรรมนูญของเรา ได้มีการกั
หนดจำนวนสมาชิกตามจำนวนประชากร
เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าก็คิดว่า ถึงเราจะลง
มติอย่างไรก็ตามก็เป็นมติในหลัก การสำ
คัญๆ ซึ่งจะให้การรวมการร่างรัฐธรรมนูญ
เป็นผู้ ไปได้ เมื่อร่างเข้ามาสู่สภาแล้ว
เราคงจะต้องมาตกลงมา พิจารณากัน
อีกทีหนึ่งเหมือนกัน ไม่ใช่ที่เราลงมติ
ไปแล้ว ไม่ใช่จะเอาไปใช้ในกฎหมาย

เลือกทั้ง ๆ ไม่ใช่ ข้าพเจ้าก็คิดว่าจะเป็น
เรื่องที่เรา จะต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
เหมือนกัน เพราะฉะนั้นความ
เห็นของข้าพเจ้าก็เห็นว่าควรจะเริ่ม
ตามจำนวนประชากรเป็นเกณฑ์ ดังเช่น
ท่าน สมาชิก ทั้ง หลาย ท่าน ก็มี ความ เห็น
เช่นนี้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ: เมื่อ
ไม่มีท่านผู้ใดอภิปรายต่อไปแล้ว ข้าพ
เจ้าขอมติต่อสภาว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าจะ
จะกำหนดจำนวนไว้ตายตัว โปรดยก
มือขึ้น

(ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ: ท่าน
ผู้ใดเห็นว่า ควร ให้ เป็น ไปตาม จำนวน
ประชากรเป็นเกณฑ์ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๐๙ คน)

ประธาน สภาร่าง รัฐธรรมนูญ
เพราะฉะนั้น จำนวน สมาชิก ก็ ให้ เป็น ไป
โดยถือจำนวนประชากรเป็นเกณฑ์

ต่อไป ๑๑.๙.๒๒ จะคือเขตจังหวัด
เป็นเกณฑ์ด้วยหรือไม่

**หลวงประกอบนิติสาร (กรรมการ
การระกัยบวาระ) :** กรมจางปัญหา
จะคือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ด้วยหรือไม่
ก็ความเกี่ยวโยงกับ ปัญหาว่าการเลือกตั้ง
จะใช้วิธีรวมเขต หรือแบ่งเขต อยู่บ้างเล็กน้อย
แต่ว่าการอภิปรายของข้าพเจ้าจะ

เลยไปถึงขั้นแล้วละก็ รู้สึกว่า จะเป็น
ประเด็น เพราะฉะนั้นจึงได้ขอเสนอ
ที่สั้นกว่า การเลือกตั้ง เป็น จังหวัด
เป็นเกณฑ์แล้ว ไม่รู้ว่ามีใคร เห็น
ควรแบ่งเขตหรือรวมเขตด้วยหรือไม่
จะเป็น ซึ่ง หลัก เรื่อง ไม่เห็น ว่า
ลงมติไปแล้วว่า จำนวนสมาชิก ตาม
หมาย ความว่า สมาชิก เลือกตั้ง นั้น
เป็นไปโดย คือจำนวนราษฎร เป็นเกณฑ์
เราก็เห็นจะพอว่าตกลงได้ว่า เมื่อถือ
ราษฎรเป็นเกณฑ์แล้ว โดยเหตุที่จังหวัด
ของเรา ๗๐ กว่าจังหวัดนี้ มีขนาดต่าง
กัน มีจำนวนประชากรต่างกัน บางที
เทียบกันไม่ได้เลย บางจังหวัดมีราษฎร
ก็เคยมาที่มีผู้แทนได้ ๕ คน บางที
จำนวนยังไม่ถึง ๑ แสน ๕ หมื่น คนแต่
ซ้ำ แต่บางจังหวัดต่างกันเป็นหลายล้าน
ผลก็คือว่า บางจังหวัดมีผู้แทนได้ ๕
๖ คน บางจังหวัดกันเพียง บางจังหวัด
๒ คน ผลมีศูนย์กลางที่จะเสียคือ
ว่า พอถึงเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์แล้วผู้
สมัครรับเลือกตั้งได้รับเป็นสมาชิก
หรืออีกนัยหนึ่งสมาชิกสภาจะมี
ตัวแกไม่ออกจากความคิดว่า
ผู้แทนจังหวัด ทั้ง ๗๐ จังหวัดรวม
ฉบับก็ทราบไว้ว่า สมาชิกสภาผู้
ราษฎรนั้น ย่อมเป็นผู้ เคารพ
เจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ มีอยู่
จังหวัด

ว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งมาแล้ว แม้แต่ว่า
 คนใน จังหวัดฯ ของ ตน เลือก ขึ้นมา ก็ ตาม
 ท่านเคยถาม กระผม ว่า ท่านมีปฏิสัมพันธ์
 ชร. เมื่อเป็นตัวแทนประชาชน แล้วว่า ท่าน
 จะต้องทำหน้าที่เพื่อส่วนรวมของประเทศ
 ไม่ใช่มากระดม แะจึง งบประมาณไป บ้าง
 จังหวัดฯ ของท่าน เอะคะ ก็จังหวัดฯ ของตัว
 นี้ เมื่อเอาเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์แล้ว
 และไม่เอาเป็นเขตจังหวัดกัน นี้ผู้
 แทนจังหวัดแล้วว่ามี สิทธิ ทำกัน
 น้อยเนื้อต่ำใจว่า ทำไมรัฐสภาให้ผู้แทน
 คนนั้นมากกว่าจังหวัดนั้น สำคัญกว่าหรือ
 จังหวัดนี้ ไม่สำคัญ หรือแต่ยกเอาคนแะ
 ด้บวอะไรอย่างนี้ แต่เรื่องนั้นเห็นจะเป็น
 เรื่องที่ช่วยไม่ได้ คือที่จิตใจคน แม้แต่
 ผรั่งมั่งคั่ง ส่วนทรงหรือคึกคักหนึ่งสมาชิก
 รัฐสภาของฝรั่งเศษ ก็ยกไม่ได้ที่จะต้อง
 ทำตนเป็นปากเป็นเสียงของคนในจังหวัด
 คนในมณฑลหรือคนในถิ่นของตัว เว้น
 แต่คน ๆ นั้นจะสำนึกใน เจตนารมณ์ของ
 รัฐธรรมนูญ สำนึกในหน้าที่ สำนึกใน
 ระบบประชาธิปไตย ว่า ทุกคนมาั่ง
 ในสถานะ ชาติเป็น ๑ คนทั้งมวล ชาติ
 เป็นจุดรวม ๑ คณะจะรวมไม่กระดม
 จะ เอาเรื่อง ความเห็นส่วนตัว สูง ของ
 จังหวัดแล้วจังหวัดอื่น จังหวัดเป็นนอก
 จังหวัดในกรุง มา ก็กับมา เปรียบมาเปรียบ
 กันให้เกิดความสามัคคี นี้ข้อเท็จ ข้ำพเจ้า

ก็คิดว่ามีอยู่แค่นี้ แต่ทำไมว่าจะมีข้อเสีย
 อยู่คงทางนี้ที่ถามเป็นเงื่อนงำของการศึกษา
 เป็นเรื่องของการรวม เป็นเรื่องของ
 นำใจของสมาชิกธรรม ที่จะต้องไปใช้ไป
 ไปมาก ว่าไม่ควรจะให้ใคร มีส่วน
 นี้เข้ามา ถึงกับ ทำตาย หลักที่ชัด เอาเขต
 จังหวัดเป็นเกณฑ์ เลือกตั้ง เอะ เอะว่า
 เราไม่ คือจังหวัด เป็นเกณฑ์ ในเขตเลือก
 ตั้งแล้ว เราก็ต้องเลือก ๒ ทาง ถ้าเป็น
 การรวมเขต นี้หมายความว่า ไม่เอา
 เขตจังหวัดมาคำนึง ถ้าเป็นการรวมเขต
 ก็หมายความว่ารวมเขตทั้งประเทศ ก็
 ข้อนี้เห็นจะเห็นง่าย ถ้าใครไปสมัครรับ
 เลือกตั้ง โดย มีการเลือกตั้ง รวมเขต ทั้ง
 ประเทศ นี้บัตรเลือกตั้งยาวยืดทีเดียว
 เบอร์ ๑ ไปอิงเบอร์ที่ร้อยก็พันก็ไม่ว่า
 ราษฎรจะต้องมาลงคะแนน โดยให้มา
 ลงเพียงสมมติ ๒๐๐ เบอร์ จะเลือกก็เลือก
 แล้วก็ไม่ทราบว่าจะเลือกใคร อยู่สูงขนาด
 เขียงใหม่เลือก อยู่เขียงใหม่คนจันทบุรี
 เลือก เลยไม่รู้เรื่องกันเลย รวมเขตเป็น
 ไปไม่ได้แต่ทำไม ไม่ใช่ความคิดที่เป็นเรื่อง
 สมมติเป็นความคิดของคนบางคนให้เห็นว่า
 ควรจะเป็นแก่นเน็เสี่ยกับยั้ง ในการ
 ว่ารัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๒ ข้ำพเจ้าเป็น
 สมาชิกอยู่ด้วย ตกเถียงกันมากมีสมาชิก
 มาจากบางจังหวัด ที่มี พลเมือง มาก ออก
 เหลืออื่น เขาบอกว่าไม่ยุติธรรมนี้ ต้อง

เลือกกรมทั้งประเทศนี้ โดยความหวัง
 อยู่นิตเดียวของผู้หนึ่ง ไม่ใช่ของคนภาค
 นั้น ของผู้เสนาบดี มีอำนาจให้ข้าพเจ้า
 หรือภรรยาไปสั่งให้กรมนี้ ทูลเชิญ
 เดียวจังหวัดอื่นแต่ไปหรือได้ผู้เสนาบดี
 จังหวัดข้าพเจ้าหรือไป ยกให้ยกกว่างาน
 เพราะฉะนั้นการเลือก ที่เราไม่คำนึงถึง
 จังหวัดแล้วก็หมกมุ่น แล้วอย่างหนึ่งรวม
 เขตทั้งประเทศ หรือมีจะนั้นแบ่งเขตทั้ง
 ประเทศ ก็หมายความว่าเป็นหน้าที่อา
 การหนักของกระทรวงมหาดไทย แล้วที่
 นี้จะไปเป็นของ ใคร จะไปเสนอพระราชา
 มณเฑียรบาลต่อองค์ใด ต้องดูผลเมือง
 กลุ่มไหน แลจังหวัดไหนไปร่วมจังหวัด
 นี้ แลจังหวัดนี้รวมจังหวัดไหนก็ยังไม่
 หมด เพราะฉะนั้นการที่จะเป็นไปได้อีก
 โดยสะดวกและได้เหมาะสมกับสถาน
 การนั้นก็ชื่อว่า มีเขต จังหวัด เป็น หลักไว้
 ไว้ชั้นหนึ่งก่อน ส่วนในแต่ละจังหวัดจะ
 แบ่งเขตหรือจะรวมเขตนั้นเป็นปัญหาข้อ
 ต่อไปที่เราจะต้องพิจารณา

**นายทวี แกร่งขำ (กรรมาธิการระ
 เบียบวาระ) :** โยพพิ จ้อยศักดิ์ ตั้งอภิปราย
 กำนันใน... กรมแล้วด้วยว่าประเทศเมืองนี้
 แกร่งเพิ่มพูนอีก เบื้องล่าง... เพื่อให้เข้าใจ
 ให้ชัด ๑๑.๗.๒๒ นี้... กรมจริงถ้าพิจารณา
 จาก... วาระ นี้ จะเห็น ว่าเกณฑ์ที่

เรากำลังพูดกันนี้ ก็คือเกณฑ์จำนวนสม
 ชิกสภา ซึ่งการพิจารณาถึงจะ พิจารณา
 ต่อเนื่องกับในหัวข้อ ๑๑.๗.๒๒ ซึ่งว่าจ
 นวนนั้นจะกำหนดไว้ไว้ไว้... กรม
 ทั่ว ก็ยกกำหนดไว้ว่าเป็น ๑๑๗ คน หรือ
 ๒๑๗ คนกระไรอย่างนั้นเห็นได้... หรือจะ
 ให้เป็นไรลงจำนวนประจำสภา... ๑๑๗...
 ได้ลงมติไปแล้วว่า... ได้ถือจำนวน...
 กรม... แต่โดยการที่จะให้ถือจำนวน...
 นั้น... ถ้าว่าไป... ทั่วไปแล้วก็...
 พิจารณาว่าจำนวน... ของ...
 เขตก็ได้... ก็จะมีเป็นเขตที่...
 สภา... จะประกอบด้วย...
 ได้... เช่นว่าเรามีจำนวน...
 เขต ๒๗... ล้านก็อาจจะมีเขต...
 ล้านเขาเสนอคณะกรรมการ...
 ขอบไว้เป็นจำนวนสมาชิก...
 เพียงเท่านี้... ๑๑.๗.๒๒...
 ว่าแล้วใน... รัฐธรรมนูญ...
 แล้วก็จะ... ได้ที่ว่า...
 สภา...
 ประเทศคือ... ๒๗...
 ๒๗...
 ๑๑.๗.๒๒...
 วาระ...
 ๑๑...
 กำหนดจำนวน...
 ๑๑...

ของแต่ละจังหวัดๆ ไป จังหวัดนั้นเท่านั้น แล้วมีผู้แทนท่านไหนอะไรอย่างนี้ แล้วมาประกอบเป็นสมาชิกสภา ประเด็น ปัญหาได้เกิดร่วมกันด้วยเท่านั้น เรื่องนี้ สำหรับคนละกันของระดมรัฐสภา ใน การที่นำทหารในเรื่องจำนวนนี้ ก็ควรจะ กิ่งก้อเกณฑ์จังหวัดเป็น เกณฑ์ คำว่าฉนวน จำนวนสมาชิกสภามาเป็นส่วนเป็นเกณฑ์ ช่วยใน การ คำฉนวน จำนวน สมาชิก สภา เพราะเหตุว่าถ้าไม่ถือเกณฑ์จังหวัดแล้ว ก็จะมีข้อยุ่งยากว่าจังหวัดใหญ่ จังหวัดเล็ก อะไรทำนองนี้ เพราะฉะนั้นในเกณฑ์ที่ เราจะพึงยึด เขต จังหวัด มา เป็น หลักคำ ฉนวนแล้วก็อาจจะเป็นไปได้ ในทางที่ว่า จังหวัดเล็ก อาจจะไม่ มี สมาชิก สภา เลย อะไรทำนองนี้ และเกณฑ์ที่เรายึดถือเขต ปกครองกันเป็นเกณฑ์ ที่เขาได้ถือหลักกฎ- บัดติตลอดมาตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว เพราะ ฉะนั้นข้อ พิจารณาใน การ ที่ว่า จะเอา จังหวัดเป็นเขตหรือเป็น เกณฑ์ ใน การ คำ ฉนวนจำนวนสมาชิกสภานี้ ก็เป็นเกณฑ์ ที่ ควรจะยึดถือช่วยใน แ่ง ของ การ คำฉนวน

จำนวนสมาชิกสภา ส่วนปัญหาเรื่อง การ รวมเขต และเขตไหนอยู่ในการพิจารณา เลือกตั้งคงจะได้อภิปรายในหัวข้อต่อไป

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้อย ใจนี้ข้าพเจ้าขอมีที่ขอเสนอแนะ ท่านผู้ใด เห็นว่า ควรจะถือ เขตจังหวัด เป็นเกณฑ์ คำฉนวน โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๑๑ คน)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่าน ผู้ใด เห็น ว่า ไม่ควร ถือ เขต จังหวัด เป็น เกณฑ์ โปรดยกมือขึ้น

(ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่ มี เพราะฉะนั้นมติของสภานี้ก็คือว่า ให้ ถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ คำฉนวน

ระเบียบวาระต่อไปนี้จะต้องมี การ อภิปรายกัน เป็น เวลา นาน เหมือน กัน เพราะเหตุว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเหมือนกัน และวันนี้ก็ได้อภิปรายกันนานพอสมควร แล้ว เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเลิกการ พิจารณาต่อไปในคราวหน้า ขอเลิก ประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๒๐ นาฬิกา

คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม

ก. ผู้ทบทวน	อุดม พลอยสังวาลย์	ผู้จัดทำรายงาน
๑. หัวหน้าศูนย์	ธนุ บุญแสงวงศ์	..
๒. หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ไฉมเพชร สัมภาษณ์	..
๓. หัวหน้าฝ่ายบริหาร	ฉันทนา ชาวประเสริฐ	..
๔. หัวหน้าฝ่าย	สุพงษ์ ศิริพูนเกียรติ	..
๕. หัวหน้าฝ่าย	จำรงค์ ไชยอนันต์	..
๖. หัวหน้าฝ่าย	สินธุ์ชัย ชัยสิทธิ์	..

ตรวจแล้ว วันที่ ๓๒ / พ.ย. / ๒๕๖๔

สุจินต์ จิตรสถิต

หัวหน้าแผนกตรวจรายงานการประชุม

ประยัตต์ แดงอินทวัฒน์

หัวหน้ากองการประชุม

ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์

เลขานุการสภาฯ

พล. อ. สุทธิสารธนากร
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

